

Analiza wizerunku związków zawodowych w mediach

Analiza Anny Perlik-Piątkowskiej na podstawie badań obecności medialnej związków zawodowych w Polsce, przeprowadzonych przez Press-Service w okresie od stycznia 2018 do październik 2021.

Analiza wizerunku związków zawodowych w mediach

Warszawa, wrzesień 2023

Spis treści

Podsumowanie	3
Wstęp	5
Rozdział I – Opis badania	6
1. Metodologia badań Press Service	6
2. Liczba publikacji	7
3. Wydźwięk publikacji.....	7
4. Wielkość publikacji	8
5. Zasięg i rodzaj mediów.....	9
6. Wnioski z analizy ilościowej.....	9
Rozdział II – Główne zagadnienia i konteksty	9
1. Okresy największego zainteresowania mediów związkami zawodowymi.....	9
2. Najważniejsze tematy poruszane przez media	10
3. Branże najczęściej opisywane przez media.....	11
Rozdział III – Składowe wizerunku medialnego związków zawodowych w Polsce	14
1. Wizerunek medialny związków zawodowych – wnioski	14
2. Pozytywne składowe medialnego wizerunku związków zawodowych	15
3. Negatywne składowe wizerunku związków zawodowych	20
4. Wpływ publikacji o zagranicznych związkach zawodowych na wizerunek polskich związków	30
Rozdział IV – Wizerunek medialny wybranych związków zawodowych	31
1. Najbardziej medialne związki zawodowe w Polsce	31
2. NSZZ Solidarność	32
3. Związek Nauczycielstwa Polskiego	34
4. Ogólnopolski Związek Zawodowych Pielęgniarek i Położnych.....	36
5. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych	37
6. Ogólnopolski Związek Zawodowy Lekarzy	38
Rozdział V – Nastawienie mediów do związków zawodowych oraz analiza językowa publikacji	39
1. Najaktywniejsze media w temacie związków zawodowych	39
2. Czy media stają po czyjejś stronie?	43
3. Analiza językowa publikacji	45

Podsumowanie

- Z analizy ilościowej publikacji wynika, że wizerunek medialny związków zawodowych w badanym okresie (styczeń 2018 – październik 2021) był neutralny. Media dotykając tej tematyki starały się na ogół zachować obiektywizm, ze względu na obecność różnych, zwykle przeciwstawnych punktów widzenia.
- Związki zawodowe nie są dziś tak ważnym jak w latach 90. aktorem życia społecznego, a dotyczące ich publikacje pojawiały się w większej liczbie tylko w czasie strajków i demonstracji ulicznych. W badanym okresie wymienić można 5. takich wydarzeń: strajk w PLL LOT (2018), strajk nauczycieli (2019), obchody 40. rocznicy Porozumień Sierpniowych (2020), żądania związków górniczych dotyczące transformacji górnictwa (2020) oraz protest medyków (2021).
- Wydarzeniem zdecydowanie wyróżniającym się na tle pozostałych pod względem ilości publikacji był strajk nauczycieli w kwietniu 2019 r., który wzbudził potężne zainteresowanie mediów.
- Z publikacjach medialnych o pozytywnym wydźwięku wyłania się wizerunek związków zawodowych jako organizacji, które prowadzą aktywne działania na rzecz przestrzegania praw pracowniczych, poprawy warunków pracy i wzrostu wynagrodzeń pracowników oraz dbających o przyszłość poszczególnych branż i utrzymanie miejsc pracy. Media pokazywały, że związkowcy troszczą się nie tylko o pracowników, ale także o całe społeczeństwo – prowadzą działania na rzecz podwyżki płacy minimalnej czy wzrostu emerytur.
- Podkreślane było uczestnictwo związków zawodowych w walce z pandemią COVID-19. Media opisywały jak związkowcy dbali o bezpieczeństwo w trakcie pracy i przekazywali środki higieny osobistej pracownikom narażonym na kontakt z koronawirusem.
- Niemal niepodważalne i powszechnie chwalone były historyczne dokonania *Solidarności*, które pozytywnie oddziałują na wizerunek związku. Są one jednak wyraźnie oddzielone od jego bieżących działań, które bywały obiektem krytyki.
- W publikacjach o negatywnym wydźwięku media wskazywały, że działania związków zawodowych często kończą się niepowodzeniem, a między poszczególnymi związkami występują istotne rozbieżności, które paraliżują ich działania. Związki były także krytkowane za powiązania z partiami politycznymi. W mediach oskarżano je o *wiszenie u klamki* partii politycznych, *grę polityczną* czy bycie *przybudówką partii politycznej*.
- Negatywny wydźwięk miały także niektóre publikacje dot. strajków ulicznych, które są opisywane jako przyczyna utrudnień komunikacyjnych. Media podkreślały, że absencje w pracy wynikające z protestów, obniżają jakość świadczonych usług publicznych i negatywnie odbijają się na funkcjonowaniu gospodarki.
- Kolejna fala krytyki była oparta o argumentację zgodnie, z którą działaniami związków zawodowych i ich liderów kierują wyłącznie pieniądze. Pojawiały się także publikacje dot. szefów związków, które zawierały wątki kryminalne – wskazywały na ich powiązania z władzami PRL i współczesnymi partiami politycznymi.
- Pod względem liczby publikacji zdecydowanie wyróżniał się NSZZ *Solidarność*. Na drugim miejscu znalazł się Związek Nauczycielstwa Polskiego. Należy zaznaczyć, że sytuacja ta mogła mieć jedynie tymczasowy charakter i wynikać ze wzmożonej aktywności ZNP w 2019 r. Na trzecim miejscu pod tym względem znalazł się Ogólnopolski Związek Pielęgniarek i Położnych, a dalej Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych i Ogólnopolski Związek Zawodowy Lekarzy.
- Najwięcej publikacji dotyczących związków zawodowych pojawiło się na portalu Wnp.pl, który skupia się na tematyce przemysłu. Na 2. miejscu znalazło się Radio TOK FM, a za nim trzy największe telewizyjne programy informacyjne (Polsat News, TVN24 i TVP Info). Świadczy to o roli jaką wciąż odgrywają radio i telewizja w kształtowaniu wizerunku polskich związków zawodowych.

- Media pozytywnie nastawione do związków zawodowych takie jak Radio TOK FM stawiały im dwa główne zarzuty: uzależnienie od władz (przede wszystkim *Solidarność*) oraz oskarżenia o niekonstruktywną działalność związków z branży górniczej.
- W narracjach dotyczących związków zawodowych w mediach prorządowych i sprzyjających opozycji widać wyraźne różnice. Najważniejszą był stosunek do *Solidarności* i Związku Nauczycielstwa Polskiego. Przedstawiciele rządu i powiązanych z nim mediów aktywnie krytykowali poczynania ZNP, upatrując w nich związków z opozycją i działań na szkodę dzieci. Media liberalne i politycy opozycji wskazywali z kolei na powiązania kierowanej przez Piotra Dudę *Solidarności* z rządem i działanie na szkodę pracowników.
- Media opisując działalność związków zawodowych często wykorzystywały sformułowania wskazujące na zdecydowane działanie (*żądać, alarmować, domagać się*). Budowało to wizerunek związków jako organizacji aktywnych, które jasno formułują swoje postulaty, jednak niesie to ze sobą ryzyko oskarżeń o roszczeniowość.
- Media wykorzystywały do opisu działalności związków także metafory wojenne (*walczyć, wchodzić w alianse, kapitulować, zwracać szeregi*), co negatywnie wpływało na wizerunek związków zawodowych przedstawiając je jako organizacje działające w atmosferze konfliktu.
- Głównych zagrożeń dla wizerunku medialnego związków zawodowych należy upatrywać w ich powiązaniach politycznych. Temperatura sporu politycznego w Polsce sprawia, że każda próba opowiedzenia się przez związki zawodowe po jednej ze stron będzie wiązać się z ostrą odpowiedzią przeciwnika, niezależnie od wysuwanych przez związkowców postulatów.
- Pozytywny wizerunek związków można dalej budować w oparciu o historyczną pozycję *Solidarności*, która była powszechnie uznawana przez wszystkie główne media. Może to jednak sprawić, że ten związek zawodowy będzie postrzegany raczej jako pomnik historii, niż aktywny uczestnik życia społecznego.
- Swoje medialny wizerunek związki zawodowe mogą poprawić skupiając się na pozytywnych rezultatach swoich działań. Będzie to jednak wymagało łagodzenia rozbieżności istniejących pomiędzy związkami i postawienia interesów pracowników na pierwszym miejscu, jednocześnie uwzględniając wpływ działań związków na resztę społeczeństwa.

Wstęp

Uzwiązkowienie w ostatnich latach pozostaje w Polsce na stabilnym, ale niskim poziomie. Według badania CBOS z 2021 r.¹ członkostwo w związkach zawodowych deklaruje tylko 5,5 proc. dorosłych Polaków, choć jeszcze na początku lat 90. należał do nich co piąty dorosły mieszkaniec naszego kraju. Przytłaczająca większość osób, które deklarują członkostwo należy do trzech największych central związkowych – Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego *Solidarność*, Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych oraz Forum Związków Zawodowych. Jednym ze skutków spadku uzwiązkowienia jest ograniczenie bezpośrednich kontaktów Polaków ze związkami zawodowymi. Sprawia to, że dziś znacznie częściej niż jeszcze w latach 90. czerpią wiedzę o nich wyłącznie z mediów i na tej podstawie budują swoje opinie o związkach. Dlatego tak ważny jest dzisiaj ich wizerunek medialny.

Niski poziom uzwiązkowienia jest m.in. wynikiem negatywnego oceniania związków zawodowych przez Polaków. CBOS wskazuje, że wśród pracowników deklarujących, że w ich miejscach pracy są związki zawodowe, *większość krytycznie ocenia ich skuteczność, twierdząc, że – mimo starań – niewiele udaje im się osiągnąć (40 proc.) albo w ogóle nie widąc efektów ich obecności (23 proc.)*. Zaledwie jedna piąta (20 proc.) ankietowanych ocenia, że związki zawodowe są efektywne. Poprawił się jednak odbiór działalności związków przez ogół mieszkańców Polski – w 2021 r. 46 proc. z nich postrzegało ją jako korzystną (wzrost o 8 punktów proc. w porównaniu do 2019 r.), a jako negatywną tylko 18 proc. (spadek o 3 punkty proc).

Choć CBOS prowadzi regularne sondaże na temat opinii o związkach zawodowych, to brak jest cyklicznych badań dotyczących ich wizerunku w mediach. Główny cel tego raportu stanowi zbadanie tego, jaki obraz związków zawodowych kreują media.

Zagadnieniem tym zajmowali się w przeszłości nieliczni badacze nauk społecznych. Na przełomie XX i XXI kwestię tę badała związana z Uniwersytetem Warszawskim socjolożka prof. Wiesława Kozek. Na podstawie analizy publikacji w tygodnikach *Wprost* i *Polityka*, które ukazały się w 1999 r. oraz w pierwszej połowie 2000 r., wykazała że medialny wizerunek związków był wówczas zdecydowanie negatywny². Główną przyczyną nieżyczliwego stosunku mediów do związków zawodowych upatrywała w ich uwikłaniu w bieżącą politykę końca lat 90. Negatywny był wówczas także stereotypowy obraz związków zawodowych w całym społeczeństwie, który jak pisał w 2001 r. prof. Juliusz Gardawski ze Szkoły Głównej Handlowej: *powstał w wyniku działań odrodzonej „Solidarności”, gdy w latach 1989-1991 dokonała ona na dużą skalę wymiany dyrektorów przedsiębiorstw państwowych oraz na skutek działalności obu głównych central w latach 1992-1994/5*³. Badacz dodawał także, że choć po fali strajków przeciwko prywatyzacji i restrukturyzacji z połowy lat 90., związki zawodowe przyjęły bardziej *kooperacyjną lub inercyjną postawę*, to nie poprawiło to już ich wizerunku w społeczeństwie.

Badania prof. Wiesławy Kozek kontynuowała kilkanaście lat później dr Karolina Ziolo-Pużuk z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. W 2019 r. opublikowała artykuł, który powstał na podstawie analizy 24 publikacji z elektronicznych wydań gazet, rozgłośni radiowych i telewizji oraz 310 komentarzy, jakie pojawiły się pod badanymi tekstami. Publikacje te pochodziły z mediów o różnym profilu politycznym i dotyczyły zorganizowanej przez Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych (OPZZ) i Związek Nauczycielstwa Polskiego (ZNP) demonstracji, która odbyła się 22 września 2018 r. w Warszawie. We

¹ CBOS, *Związki zawodowe w Polsce*, Listopad 2021.

https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2021/K_140_21.PDF

² W. Kozek, *Destruktorzy. Tendencyjny obraz związków zawodowych w tygodnikach politycznych w Polsce*, [w:] „Instytucjonalizacja stosunków pracy w Polsce”, red. W. Kozek, Warszawa 2003, s. 166–170.

³ J. Gardawski, *Związki Zawodowe na Rozdrożu*, Warszawa 2001, s. 324.

wnioskach ze swoich badań dr Karolina Ziolo-Pużuk napisała, że od przełomu wieków wizerunek związków w mediach nie uległ zasadniczej zmianie i dalej pozostaje negatywny. Zmiana zaszła natomiast w *sposobie postrzegania przez odbiorców komunikatów medialnych osi konfliktu, w jakim istnieją związki zawodowe. W latach 90. następowała ona w relacji między związkami a państwem, które, w odróżnieniu od związków, chciało reform i zmian na rynku pracy. Obecnie jest to spór pomiędzy związkowcami a pracownikami niezrzeszonymi, gdzie ci pierwsi swoim awanturnictwem szkodzą innym i chcą poprawić los swój, a nie wszystkich pracowników*⁴. Wyciągnięty przez badaczkę wniosek może jednak wynikać ze specyfiki komentarzy internetowych jako źródła wykorzystanego przez nią do analizy nastrojów społecznych.

Do przedstawionych wyżej problemów należy dodać jeszcze udział związków zawodowych w ostrym sporze politycznym, który ma miejsce w Polsce. Analizy wymaga zatem również kwestia różnic w przekazie dotyczącym związków zawodowych budowanym przez media stojące po dwóch stronach politycznej barykady. Wyrzykowo tematem tym zajmowali się już Krzysztof Idzik i Maciej Ujma z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, którzy w swoim artykule zatytułowanym *Jeden protest dwa medialne obrazy świata: protest lekarzy rezydentów w relacjach wieczornych programów informacyjnych Wiadomości TVP i Fakty TVN* przeanalizowali sposób relacjonowania przez obie stacje protestu lekarzy rezydentów, który odbył się 2 października 2017 r. w Warszawie. Idzik i Ujma wskazali, że analizowane programy informacyjne inaczej przedstawiały to samo wydarzenie – *Fakty TVN* prezentowały w negatywnym świetle rządzących i starały się krytycznie analizować protest pokazując jednocześnie protestujących w pozytywnym świetle⁵. *Wiadomości TVP* skupiły się na obronie stanowiska władz. Powiązania polityczne są zatem jednym z czynników, które mogą istotnie wpływać na wydźwięk publikacji dotyczących związków zawodowych i sposób ich przedstawiania.

Więcej tych czynników wskazuje w swoim artykule dr Karolina Ziolo-Pużuk. Opierając się na badaniach Liama Kneafsey z Trinity College w Dublinie, podkreśla szczególnie znaczenie relacji właścicielskich w mediach i oczekiwań oraz poglądów czytelników. To jednak nie wszystko, prof. Andrzej Szahaj w rozmowie z Markiem Szymaniakiem, będącej zakończeniem książki *Urobieni. Reportaże o pracy*⁶ wskazuje także na znaczenie kwestii klasowych – *Dziennikarze nie potrafili zdystansować się od ich oglądu świata uwarunkowanego miejscem w porządku klasowym. [...] Ideologia neoliberalna doskonale pasowała do tego uzasadnienia własnego sukcesu wedle zasady: „Poddaliśmy się weryfikacji rynkowej i wygraliśmy”*⁷.

Rozdział I – Opis badania

1. Metodologia badań Press Service

Raport powstał na podstawie badań obecności medialnej związków zawodowych w Polsce, które zostało przeprowadzone przez Press Service – firmę specjalizującą się w monitoringu mediów. Przeprowadzono je w wybranych kluczowych mediach (81 źródeł) w okresie od stycznia 2018 do października 2021 r. Odnotowane publikacje, które pochodzą z prasy, internetu, radia i telewizji, podzielono ze względu na: wydźwięk medialny (na materiały

⁴ K. Ziolo-Pużuk, *Niezniszczalna siła stereotypu. Obraz związków zawodowych w mediach na przykładzie relacji z demonstracji 22 września 2018 roku*, „Prakseologia”, nr 161, 2019.

⁵ J. Idzik, M. Ujma, *Jeden protest dwa medialne obrazy świata: protest lekarzy rezydentów w relacjach wieczornych programów informacyjnych „Wiadomości” TVP i „Fakty” TVN*, „Studia de Securitate”, 9(3), 2019.

⁶ M. Szymaniak. *Urobieni. Reportaże o pracy*, 2018 s.181-2002.

⁷ K.Ziolo-Pużuk op.cit. za: M. Szymaniak. *Urobieni. Reportaże o pracy*, 2018 s.181-2002.

pozytywne, negatywne i neutralne), wielkość (artykuły, notki, wzmianki), rodzaj medium będący ich źródłem (internet, prasa, radio, telewizja), profil medium (ogólnopolskie i regionalne) oraz szereg innych zmiennych, mających uszczegółwić wyniki badania.

W toku prac nad przygotowaniem tego raportu przeprowadzono analizę jakościową zgromadzonych przez Press Service materiałów, której celem było uzyskanie obrazu związków zawodowych wyłaniającego się z przekazów medialnych, w tym wyszczególnienie pozytywnych i krytycznych narracji, ról przypisywanych poszczególnym związkom i różnic w kreowaniu wizerunku związków zawodowych przez media liberalne i prorządowe.

2. Liczba publikacji

Firma Press Service przebadła 5000 publikacji. Najwięcej z nich ukazało się w 2019 r. – 1505, o 358 więcej niż w rok wcześniej. W kolejnych latach liczba badanych publikacji spadała – do 1362 w 2020 r. i 986 w 2021 r.

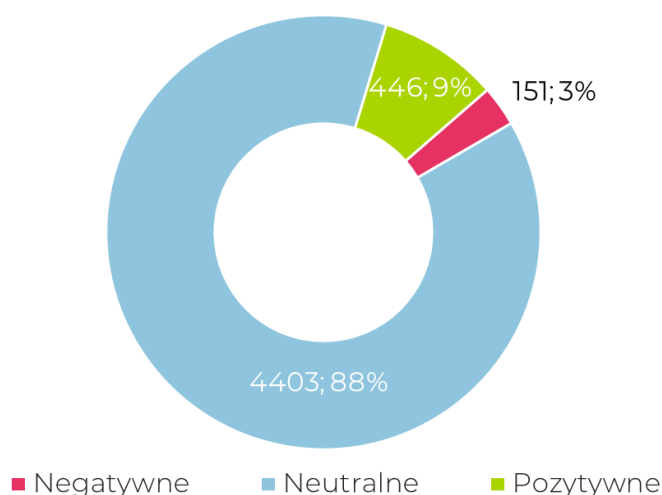
Źródło: Press Service, *Wizerunek Związków Zawodowych w Polsce Raport medialny styczeń 2018 – październik 2021*.

Wysoka liczba publikacji w 2019 r. była związana ze strajkiem nauczycieli – najpoważniejszą od lat akcją protestacyjną pracowników, która przykuła olbrzymie zainteresowanie mediów i całego społeczeństwa, a na dodatek odbywała się przed wyborami parlamentarnymi. W 2020 r. nie doszło do protestów związkowych o porównywalnej skali, a uwaga mediów była skupiona na wybuchu pandemii COVID-19 oraz demonstracjach, których uczestnicy sprzeciwiali się zaostrzeniu prawa aborcyjnego. Znacznie niższa liczba publikacji w kolejnym roku wynika m.in. z faktu, że badanie obejmowało w 2021 r. jedynie okres do końca października (10 miesięcy).

3. Wydźwięk publikacji

Wydźwięk przytłaczającej większości zbadanych publikacji (88 proc.) był neutralny. 9 proc. z nich miało wydźwięk pozytywny, a jedynie 3 proc. negatywny. Jak wskazuje Press Service stosunkowo niewiele było treści, w których redakcja jednoznacznie opowiadałaby się po stronie konkretnej organizacji związkowej, jednocześnie deprecjonując argumenty innych uczestników sporu. Analiza jakościowa znacznie komplikuje jednak sprawę wizerunku, o czym szerzej w kolejnych rozdziałach.

Wydźwięk

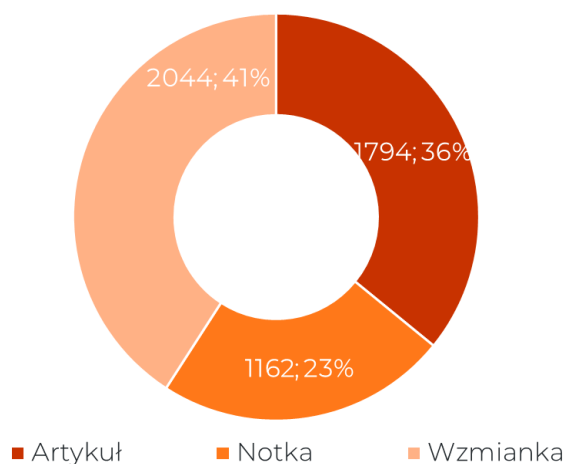
Źródło: Press Service, *Wizerunek Związków Zawodowych w Polsce Raport medialny styczeń 2018 – październik 2021*.

4. Wielkość publikacji

Najwięcej spośród badanych publikacji miało charakter krótkich wzmianek. Wysoka liczba notek i artykułów wskazuje jednak, że związki zawodowe były widocznym i trudnym do pominięcia aspektem publikacji w których się pojawiały. Press Service w swoich badaniach wskazuje, że w 64 proc. publikacji podkreślano rolę związków zawodowych w przekazie, a w 36 proc. stanowiły one tylko jeden z wątków.

Analiza bardziej szczegółowych danych dotyczących wielkości publikacji w poszczególnych miesiącach, pozwala stwierdzić, że proporcje te tylko nieznacznie wahały się w czasie. Różniły się natomiast w zależności od rodzaju medium. Wzmianek było najwięcej (proporcjonalnie i liczbowo) w internecie, szczególnie w zasięgowych portalach ogólnoinformacyjnych i biznesowych. Podobnie było z dłuższymi materiałami, choć sporo z nich ukazało się w prasie i telewizji, to najmniej większych materiałów emitowano w radiu. Źródłem krótszych materiałów były natomiast przede wszystkim prasa i radio.

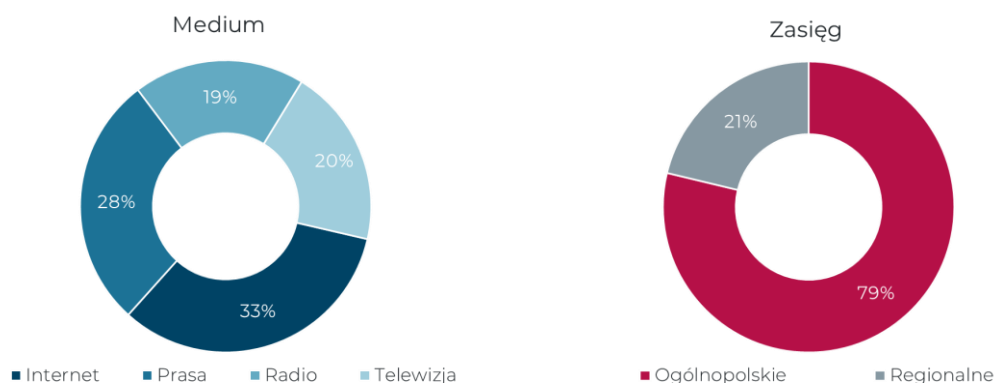
Wielkość

Źródło: Press Service, *Wizerunek Związków Zawodowych w Polsce Raport medialny styczeń 2018 – październik 2021.*

5. Zasięg i rodzaj mediów

Zdecydowana większość (79 proc.) badanych publikacji ukazała się w mediach o zasięgu ogólnopolskim, a jedynie 21 proc. pochodziło z mediów regionalnych (zbadano publikacje pochodzące z 44 mediów ogólnopolskich i 37 regionalnych). Głównym źródłem publikacji były przede wszystkim internet i prasa, gdzie pojawiło się niemal ⅔ z nich.

Źródło: Press Service, *Wizerunek Związków Zawodowych w Polsce Raport medialny styczeń 2018 – październik 2021.*

6. Wnioski z analizy ilościowej

Z analizy ilościowej wynika, że medialny wizerunek związków zawodowych w Polsce był neutralny. Publikacje o pozytywnym i negatywnym wydźwięku stanowiły jedynie 12 proc. przebadanej bazy źródłowej. Najwięcej publikacji ukazało się w 2019 r., a znakomitą większość materiałów (79 proc.) opublikowano w mediach ogólnopolskich, szczególnie w internecie lub prasie. Związki zawodowe były zwykle trudnym do pominięcia aspektem publikacji, które najczęściej miały charakter notek lub artykułów, a w 41 proc. wzmianek.

Wnioski z analizy ilościowej

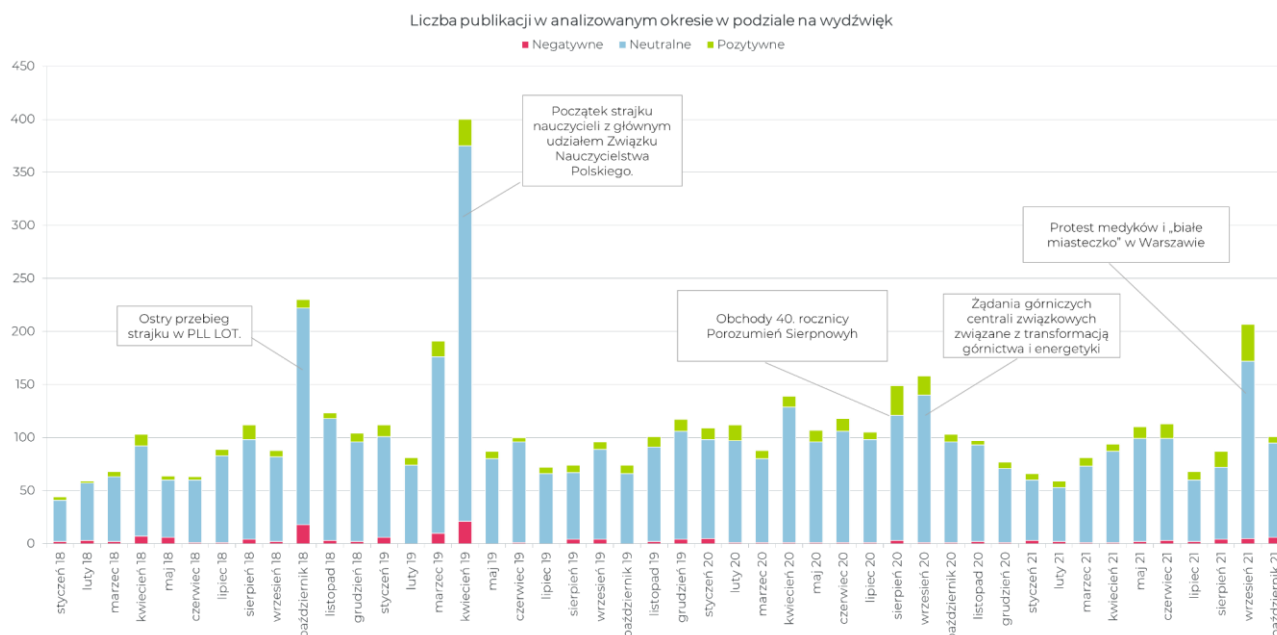
- Wizerunek związków zawodowych w Polsce był neutralny.
- Rok 2019 był rekordowy pod względem liczby publikacji.
- Najwięcej publikacji ukazało się w ogólnopolskich mediach internetowych i prasie.
- Związki zawodowe były zwykle istotnym aspektem publikacji.

Rozdział II – Główne zagadnienia i konteksty

1. Okresy największego zainteresowania mediów związkami zawodowymi

Umieszczenie miesięcznej liczby publikacji na osi czasu pozwala zauważyć, rosnące zainteresowanie mediów w okresach szczególnej aktywności związków zawodowych. Wyróżnić można przynajmniej 5 takich momentów. Pierwszym z nich był strajk w PLL LOT, którego ostra faza miała miejsce w październiku 2018 r. W mediach ukazało się wówczas 230 publikacji, podczas gdy miesiąc wcześniej ich liczba nie przekraczała 100. Rekordowa liczba 400 publikacji w miesiącu była związana ze strajkiem nauczycieli, który odbywał się w kwietniu 2019 r. Zauważalnie wyższa była także liczba publikacji w sierpniu 2020 r., na który przypadła okrągła 40. rocznica Porozumień Sierpniowych. Więcej publikacji ukazało się

także miesiąc później, we wrześniu 2020 r., gdy górnicze centrale związkowe wysuwały swoje żądania związane z transformacją górnictwa i energetyki. Ponad 200 publikacji pojawiło się we wrześniu 2021 r., gdy trwał protest medyków, a pod Sejmem stanęło białe miasteczko.

Źródło: Press Service, *Wizerunek Związków Zawodowych w Polsce Raport medialny styczeń 2018 – październik 2021*

Najwięcej publikacji o negatywnym wydźwięku pojawiło się w październiku 2018 r. (ostra faza strajku w LOT) i kwietniu 2019 r. (strajk nauczycieli). Świadczy to o dużych emocjach jakie towarzyszyły obu akcjom protestacyjnym. Z drugiej strony istotna część publikacji dotyczących strajku nauczycieli miała pozytywny wydźwięk – wynika to z różnic w sposobie opisywania tego wydarzenia przez media i temperatury sporu wokół działań Związku Nauczycielstwa Polskiego. Najczęściej w pozytywnym świetle przedstawiany był protest lekarzy z września 2021 r. Wysoka liczba publikacji o pozytywnym wydźwięku w sierpniu 2020 r. jest związana z 40. rocznicą podpisania Porozumień Sierpniowych – wydarzenia o niekwestionowanym znaczeniu dla najnowszej historii Polski.

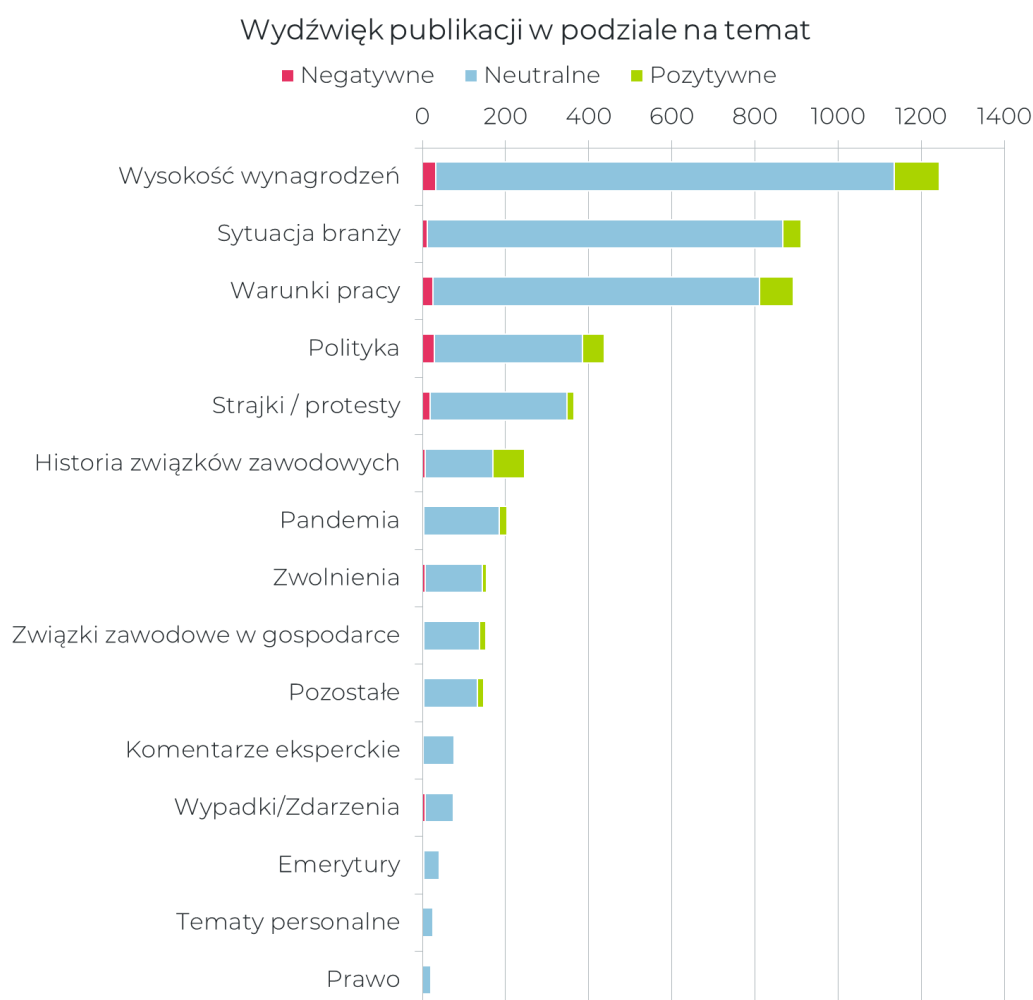
2. Najważniejsze tematy poruszane przez media

Najwięcej tekstów opublikowano w okresach formułowania żądań i postulatów oraz organizowania strajków przez: związkowców z branży lotniczej, oświaty, sektora górniczego i służby zdrowia. Specyfika tematyki związków zawodowych sprawia, że dotyczące ich publikacje pojawiają się przede wszystkim w sytuacjach występowania kryzysów i konfliktów na linii pracownicy-pracodawca. Dotyczą one zwykle głównych dziedzin zainteresowania związków zawodowych, czyli podwyższenia wynagrodzeń, troski o sytuację w poszczególnych branżach i warunków pracy.

Zaraz po tym pojawia się jednak polityka, z którą również utożsamiane były w mediach związki zawodowe i to w zdecydowanie niekorzystnym kontekście. Związana z nią jest druga najwyższa liczba (28) publikacji o negatywnym wydźwięku. Świadczy to o tym, że upolitycznienie związków niekorzystnie oddziaływało na wizerunek związków zawodowych. Na 5. miejscu pod względem ogólnej liczby publikacji znajduje się temat strajków i protestów. Oprócz tego media pisały jeszcze o historii związków zawodowych, pandemii, zwolnieniach i innych.

Pięciu najczęściej opisywanych tematów dotyczy znakomita większość publikacji o wydźwięku neutralnym (3429 z 4403). Odnosi się do nich także lwią część publikacji o wydźwięku pozytywnym (304 z 446) i negatywnym (117 z 151). Świadczy to nie tylko o szczególnym zainteresowaniu mediów tymi tematami, ale także o temperaturze debaty publicznej dotyczącej tych kwestii.

Media pisały także o historii związków zawodowych. Mimo niewielkiej, w porównaniu z 5 najpopularniejszymi tematami, liczby publikacji, wyjątkowo duży był odsetek tych o wydźwięku pozytywnym. Wskazuje to na bezsporne uznanie dla historycznych dokonań *Solidarności*. Na dalszym planie znalazła się pandemia, zwolnienia, związki zawodowe w gospodarce oraz inne.

Źródło: Press Service, *Wizerunek Związków Zawodowych w Polsce Raport medialny styczeń 2018 – październik 2021*.

3. Branże najczęściej opisywane przez media

Zdecydowanie najczęściej opisywaną w kontekście związków zawodowych branżą była oświata. Stanowi to pokłosie strajku nauczycieli z 2019 r., który dotknął bezpośrednio pracowników sektora edukacji, dzieci oraz rodziców. Wzbudzał także duże emocje w całym społeczeństwie i stał się elementem ostrego sporu politycznego. Jego temperaturę podgrzewała dodatkowo kampania wyborcza przed wyborami parlamentarnymi, które odbyły

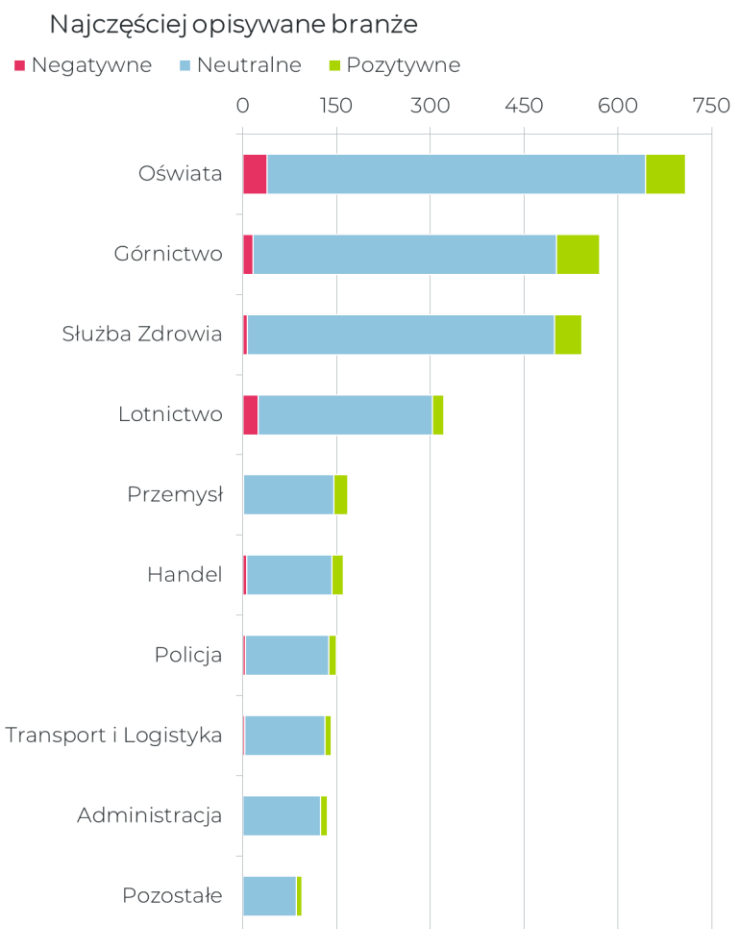
się 13 października 2019 r. Choć znakomita większość publikacji o oświacie miała wydźwięk neutralny, to sektor ten odpowiadał również za największą liczbę publikacji o wydźwięku negatywnym i pozytywnym, co stanowi wyraz niejednoznacznego stosunku mediów do strajkujących nauczycieli. Warto zauważyć także, że publikacje dotyczące Związku Nauczycielstwa Polskiego pojawiają się niemal wyłącznie w 2019 r.

Pod względem liczby publikacji wyróżniało się także górnictwo. Było to związane z planami zakończenia wydobycia węgla w Polsce, podpisaniem umowy społecznej z górnikiem i postanowieniem zabezpieczającym Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej nakazującym wstrzymanie wydobycia w kopalni Turów. Nie bez znaczenia była także tradycyjnie silna pozycja górniczych związków zawodowych i pamięć o protestach górników, które przybierały w przeszłości gwałtowny przebieg. Tematy te wzbudzały duże zainteresowanie i stanowiły kolejny element sporu politycznego – odbywającego się w tym przypadku z udziałem zarówno aktorów wewnętrznych – rządzący, opozycja, organizacje proekologiczne, jak i zewnętrznych – Komisja Europejska, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz rząd Republiki Czeskiej.

Na trzecim miejscu wśród najczęściej opisywanych sektorów znalazła się służba zdrowia – dotyczące jej publikacje skupiały się przede wszystkim na protestach lekarzy i pielęgniarek oraz postulatach związkowców dotyczących reformy opieki medycznej. Zainteresowanie mediów trudną sytuacją ochrony zdrowia było dodatkowo zwiększone przez wybuch pandemii COVID-19.

Na czwartym miejscu wśród branż znalazło się lotnictwo. Duża liczba publikacji była związana z ostrą fazą strajku w PLL LOT i licznymi wypowiedziami zarządu linii lotniczych, którzy twierdzili, że działania związkowców są nielegalne i szkodzą firmie. Zainteresowanie mediów tym tematem, tak jak w przypadku strajku nauczycieli, było wynikiem bezpośredniego oddziaływania strajku w LOT nie tylko na pracowników firmy i pracodawcę, ale także na klientów. W tym przypadku strajk dotknął podróżnych, którzy ucierpieli na odwołaniu 130 lotów.

Rzadziej pisano o innych gałęziach przemysłu, który był wspominany przede wszystkim w kontekście sprzeciwu związkowców wobec jego likwidacji i działań na rzecz poprawy warunków pracy. Mniej było też publikacji dotyczących związków zawodowych w handlu, transporcie i logistyce oraz administracji.

Źródło: Press Service, *Wizerunek Związków Zawodowych w Polsce Raport medialny styczeń 2018 – październik 2021.*

Główne zagadnienia i konteksty – wnioski

- Najwięcej publikacji pojawiło się w okresach formułowania żądań i postulatów oraz organizowania strajków przez związkowców z: oświaty, branży lotniczej, sektora górniczego i służby zdrowia.
- Najwięcej publikacji o pozytywnym wydźwięku ukazało się w okresach strajku nauczycieli i protestu medyków oraz w związku z 40. rocznicą Porozumień Sierpniowych.
- W czasie strajku nauczycieli pojawiła się najwyższa miesięczna liczba publikacji o wydźwięku negatywnym, która była wysoka też w czasie strajku w PLL LOT.
- Specyfika tematyki związków zawodowych sprawia, że dotyczące ich publikacje pojawiają się przede wszystkim w sytuacjach występowania kryzysów i konfliktów na linii pracownicy-pracodawca.
- Tematem publikacji najczęściej są główne dziedziny zainteresowania związków zawodowych, czyli podwyższenie wynagrodzeń, troska o sytuację w poszczególnych branżach i warunki pracy.
- Związki zawodowe są w mediach utożsamiane z polityką.
- Zdecydowanie najczęściej opisywanym w kontekście związków zawodowych sektorem była oświata. Stanowi to pokłosie strajku nauczycieli z 2019 r., który dotknął bezpośrednio pracowników sektora edukacji, dzieci oraz rodziców.
- Na kolejnych miejscach znajduje się górnictwo, służba zdrowia, branża lotnicza i inne.

Rozdział III – Składowe wizerunku medialnego związków zawodowych

1. Wizerunek medialny związków zawodowych – wnioski

Wśród publikacji o pozytywnym i negatywnym wydźwięku można wyróżnić kilka powtarzających się narracji. Stanowią one składowe medialnego wizerunku związków zawodowych w Polsce. Ich zidentyfikowanie pozwoliło na przedstawienie dwóch odmiennych obrazów związków zawodowych, które prezentowały media.

Z publikacji medialnych wyłania się wizerunek związków zawodowych jako organizacji, które prowadzą aktywne działania na rzecz przestrzegania praw pracowniczych, poprawy warunków pracy i wzrostu wynagrodzeń pracowników. Związki zawodowe dbają o przyszłość poszczególnych branż, a zatem i utrzymanie miejsc pracy. Z informacji zawartych w badanych publikacjach, można wysnuć wniosek, że związkowcy troszczą się nie tylko o pracowników, ale i całe społeczeństwo. Prowadzą działania na rzecz podwyżki płacy minimalnej, wzrostu emerytur i wprowadzenia minimalnego dochodu gwarantowanego. Aktywnie uczestniczą także w walce z pandemią COVID-19. Dbają o bezpieczeństwo w trakcie pracy i przekazują środki higieny osobistej pracownikom narażonym na kontakt z koronawirusem. Dostrzegana przez media była również działalność charytatywna związkowców. Niemal niepodważalne i powszechnie chwalone są historyczne dokonania *Solidarności*, które pozytywnie oddziałują na wizerunek związku, ale są wyraźnie oddzielane od bieżących działań największego w Polsce związku zawodowego. Związki zawodowe dbają także o pamięć historyczną sprzeciwiając się zacieraniu przez Rosjan pamięci o mordach popełnianych na polskich oficerach.

Wśród pojawiających się w mediach zarzutów wyróżnić można 4 główne grupy – nieskuteczność działań związków, organizowanie strajków i protestów, naganne postawy liderów związkowych oraz upolitycznienie związków.

Media wskazywały, że działania związków zawodowych na rzecz realizacji postulatów pracowniczych często kończą się niepowodzeniem. Wpływać miały na to m.in. rozbieżności pomiędzy poszczególnymi związkami, które paraliżują proces wypracowywania wspólnego stanowiska wobec pracodawców i władz. Organizowane przez związki zawodowe protesty i strajki uliczne są opisywane jako przyczyna utrudnień komunikacyjnych dla reszty społeczeństwa, takich jak blokady dróg czy zakłócenia w funkcjonowaniu ruchu lotniczego. Media podkreślały też, że strajki pracowników i będące ich skutkiem absencje w pracy, obniżają jakość świadczonych usług publicznych i negatywnie odbijają się na funkcjonowaniu gospodarki. Dotyczyło to szczególnie braków kadrowych w służbie zdrowia, ale również spadku bezpieczeństwa wynikającego ze strajku policjantów.

Kolejna fala krytyki była oparta o argumentację zgodnie, z którą działaniami związkowców i protestujących pracowników kierują wyłącznie pieniądze. Publikacje o takiej treści pojawiały się szczególnie w czasie strajku nauczycieli, którzy zdaniem przedstawicieli rządu mieli protestować kosztem dobra dzieci. W negatywnym świetle przedstawiani byli też liderzy związkowi, którym zarzuca się działanie dla własnych korzyści i łączy ze sprawami kryminalnymi.

Osobną, choć równie istotną, sprawą jest kwestia upolitycznienia związków zawodowych i powiązań liderów związkowych z głównymi siłami politycznymi. W tej materii na czoło wysuwają się *Solidarność* z prezesem Piotrem Dudą i szefem sekcji oświatowej tego związku Ryszardem Proksą, którym w mediach wytykane były powiązania z Prawem i Sprawiedliwością oraz Związek Nauczycielstwa Polskiego i jego przewodniczący Sławomir Broniarz oskarżany o związki z opozycją.

2. Pozytywne składowe medialnego wizerunku związków zawodowych

a) Działania na rzecz praw i wynagrodzeń pracowników

Autorzy publikacji, które przedstawiają związki zawodowe w pozytywnym świetle podkreślali ich zaangażowanie w działania mające na celu dbanie o warunki pracy i wzrost wynagrodzeń pracowników. Wskazywali na pozytywną rolę związkowców w działaniach na rzecz szeroko rozumianego dobra pracowników. Podkreślali też zasługi związków w walce o prawa pracowników i ich ochronę.

Jak informuje śląsko-dąbrowska Solidarność, w katowickich spółkach Esab i Wiertła Baildon Solidarność podpisała porozumienia antykryzysowe z pracodawcami. W zamian za obniżenie wymiaru czasu pracy załoga zyskała gwarancje zatrudnienia na najbliższe miesiące.

Wnp.pl, *Gwarancje zatrudnienia w Esabie i spółce Wiertła Baildon*, 12.05.2020.

Międzyzakładowy Związek Zawodowy Pracowników Ruchu Ciągłego w Grupie Kapitałowej PKN Orlen chce wystąpić w piśmie do władz spółki o uruchomienie wyższej premii miesięcznej (...). Prośba związkowców jest podyktowana panującymi warunkami atmosferycznymi (...) przy rekordowych temperaturach trudne i uciążliwe jest prowadzenie procesów tym bardziej, że chłodzenie jest jednym z najważniejszych czynników.

Bankier.pl, *Związkowcy z PKN Orlen chcą premii za pracę w upale*, 31.08.2018.

„Osiągnęliśmy kompromis satysfakcjonujący obie strony. Najważniejsze, że zakończyliśmy strajk. To nie jest tak, że to jest nasze zwycięstwo. To jest kompromis osiągnięty dużymi siłami i szkoda, że tak długo to trwało” – powiedział PAP przewodniczący Okręgu Północnego Związku Zawodowego Pracowników Komunikacji Miejskiej RP Roman Kluczyk.

Wnp.pl, *Zakończył się strajk w Tramwajach Elbląskich; od wtorku wznowiona komunikacja tramwajowa*, 02.03.2020.

Przywrócono do pracy zwolnione z naruszeniem prawa działaczki związkowe, które nie były niczym innym jak tylko próbą zastraszenia dzielnych kobiet, wycofano pozew sądowy przeciwko pielęgniarce, która odważnie opowiedziała o fatalnej sytuacji w placówce. Dyrektor, którego metody rozwiązywania sporów polegały przede wszystkim na eskalowaniu konfliktu, zrezygnował z pracy. Zwycięstwo.

Dziennik Trybuna, *Ważne zwycięstwo*, 10.02.2020.

W imieniu Federacji Związków Zawodowych Służb Mundurowych Jankowski poinformował też, że wraz z podpisaniem porozumienia zakończyła się akcja protestacyjna. „To porozumienie jest na tyle satysfakcjonujące, że dzisiaj właśnie przerwaliśmy akcję protestacyjną. I wracamy do służby, będziemy robić to, co umiemy najlepiej, czyli dbać o bezpieczeństwo wszystkich Polaków” – mówił na konferencji.

Serwisy.gazetaprawna.pl, *Podwyżki, pełnopłatne nadgodziny, zmiany w emeryturach. Jest porozumienie MSWiA ze związkami*, 08.11.2018.

Podpisane w piątek porozumienie związkowców i strony rządowej daje gwarancje zatrudnienia do emerytury wszystkim górnikom pracującym przy produkcji węgla. W sytuacji, w której nie będzie to możliwe, zostaną przygotowane osłony socjalne – przekazali uczestnicy negocjacji.

Wnp.pl, *Porozumienie gwarantuje górnikom pracę do emerytury*, 25.09.2020.

b) Troska o branże i miejsca pracy

W publikacjach pojawiało się dużo informacji o działalności związków na rzecz utrzymania miejsc pracy i ochrony wybranych branż – szczególnie górnictwa. Podkreślane były też działania związkowców dotyczące ich sprzeciwu wobec zamykania kolejnych kopalni i fabryk, a zatem utrzymania miejsc pracy oraz sprawnego zarządzania spółkami Skarbu Państwa.

Nie wszyscy pamiętają już dziś o tym, że 26 maja 2003 roku rozpoczął się podziemny strajk w czechowickiej kopalni Silesia. Przez dziewięć dni górnicy walczyli o swoją kopalnię. Ten protest zaprawił ich w boju, który ostatecznie wygrali, znajdując kilka lat później inwestora, który zainwestował i rozwinął zakład. Tamte wydarzenia nadają się na film, a główną rolę odegrałby w nim Dariusz Dudek, szef Solidarności w Silesii.

Wnp.pl, *Właśnie tak uratowano kopalnię Silesia*, 07.06.2018.

- Myślisz, że Ciebie to nie dotyczy? Mylisz się! Gdy w twoim mieście zlikwidowane zostaną wielkie zakłady pracy, upadną też mniejsze firmy. Młodzi ludzie znów będą masowo wyjeżdżać za granicę za chlebem. Przerabialiśmy to już 20 lat temu. W każdym mieście na Śląsku i w Zagłębiu są całe dzielnice, w których zlikwidowano duże zakłady przemysłowe - wskazują związkowcy.

Wnp.pl, *Związkowcy: uległość wobec polityki klimatycznej UE to likwidacja przemysłu*, 16.09.2019.

„Źle się dzieje w nadzorowanych przez Pana partię spółkach. Kwitnie nepotyzm, koleśiostwo, awansowanie na wysokie stanowiska osób pozbawionych kompetencji, a związanych z kierowaną przez Pana partią. Jeżeli Pana celem jest służba krajowi, a nie tylko swojej partii, to liczymy, że wymusi Pan na rządzie odpartyjnienie spółek skarbu państwa” – tak zaczyna się apel, z którym do prezesa PiS Jarosława Kaczyńskiego wystąpiła Związkowa Alternatywa.

Money.pl, *„Źle się dzieje w nadzorowanych przez Pana partię spółkach”. Związkowcy apelują do Kaczyńskiego, by ukrócił koleśiostwo*, 04.11.2019.

„Przeciwnie, wyłączenie części surowcowej krakowskiej huty będzie początkiem końca hutnictwa stali w Polsce. W ślad za krakowską częścią AMP wyłączane będą kolejne instalacje hutnicze, w tym w pierwszej kolejności wielkie piece w Dąbrowie Górniczej” - oceniają związkowcy, według których w branży stalowej oraz sektorze około hutniczym zagrożone likwidacją mogą być dziesiątki tysięcy miejsc pracy.

Wnp.pl, *Związkowcy apelują o interwencję w sektorze stalowym. „Początek końca hutnictwa w Polsce”*, 02.12.2019.

c) Troska o społeczeństwo

Oceniana przez media pozytywnie aktywność związków nie ogranicza się tylko do zakładów pracy – obejmuje całe społeczeństwo. W publikacjach wspomniane były działania na rzecz zwiększenia waloryzacji emerytur, płacy minimalnej, a także wprowadzenia minimalnego dochodu gwarantowanego czy podwyższenia zasiłku pogrzebowego.

Związki zawodowe postulowały na Radzie Dialogu Społecznego o uwzględnienie 50 proc. wzrostu płac, co mogłoby podnieść wskaźnik waloryzacji o ok. 1 proc. Najubożsi emeryci zyskaliby dodatkowe kilkanaście zł miesięcznie. Ten sam postulat zgłosiła Elżbieta Ostrowska, szefowa Stowarzyszenia Emerytów, Rencistów i Kombatantów.

Super Express, *Szykuje się mizerna waloryzacja. Emeryci bez szans na godne podwyżki?*, 29.06.2021.

1500 zł netto dla wszystkich osób dorosłych miałyby wynieść minimalny dochód gwarantowany zaproponowany przez Związek Zawodowy Związkowa Alternatywa. Świadczenie byłoby przeznaczone dla tych, którzy całkowicie stracili dochód oraz tych, których dochody spadły do kwoty poniżej tego progu.

Bankier.pl, Związkowcy chcą minimalnego dochodu gwarantowanego, 14.04.2020.

„Solidarność” oczekuje, że minimalne wynagrodzenie za pracę w 2019 r. będzie nie mniejsze niż 2255 zł (wcześniej „S” żądała 2278 zł). Związkowcy chcieliby też „ustalenia, jako podstawy do wyliczeń odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej na poziomie co najmniej drugiego półrocza 2014 r.”

Bankier.pl, Rafalska: We wtorek rząd przyjmie wysokość płacy minimalnej w 2019 r., 10.09.2018.

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych wystosowało petycję do ministra rodziny, pracy i polityki społecznej o urealnienie zasiłku pogrzebowego i powrót do wyznaczania jego wysokości na zasadach, jakie obowiązywały do 1 marca 2011 r.

Praca.gazetaprawna.pl, OPZZ chce powrotu starych zasad wypłacania zasiłku pogrzebowego, 7.11.2019.

Rewolucja w emeryturach zbliża się wielkimi krokami. Pracownicze plany kapitałowe, pozwalające na zwiększenie w przyszłości naszych świadczeń, mają wejść w życie już w przyszłym roku. Ekspert nie ma wątpliwości, że to krok w dobrym kierunku, który pozwoli tym zarabiającym najmniej na największe korzyści. Nie wszystkim się to podoba. Choćby Solidarność negatywnie zaopiniowała rządowy projekt, krytykując jego założenia.

Se.pl, Solidarność krytykuje rządowy projekt zmian w emeryturach, 04.05.2018.

d) Dbanie o zdrowie pracowników i społeczeństwa w trakcie pandemii

W mediach opisywane były działania związków zawodowych na rzecz bezpieczeństwa pracy w czasie pandemii COVID-19 i zwalczania koronawirusa. Autorzy badanych publikacji podkreślali, że związki zawodowe proponowały rozwiązania, które pozwoliłyby podnieść poziom bezpieczeństwa pracowników z branż szczególnie narażonych na zachorowanie – np. kasjerów w sklepach. Oprócz tego, w pozytywnym świetle przedstawiane były propozycje związków na rzecz walki z pandemią, takie jak przesunięcie ferii szkolnych lub oddawanie osocza krwi przez górników, którzy przechorowali COVID-19.

W czwartek do kopalni dotarło 12 tys. żeli antybakteryjnych do rąk oraz niespełna 2,5 tys. mydeł, które trafią do pracowników spółki. Wartą blisko 60 tys. zł darowiznę przekazał Krajowy Sekretariat Górnictwa i Energetyki NSZZ Solidarność.

Wnp.pl, Śląskie: Związkowcy przekazali środki antybakteryjne dla kopalni Bobrek, 26.11.2020.

NSZZ Solidarność zakupiła i podarowała pocztowcom maseczki ochronne. - To oni są codzienne narażeni na spotkania z innymi osobami - mówi Waldemar Rusakiewicz, przewodniczący zarządu gorzowskiej Solidarności.

Se.pl, Gorzów: Maseczki dla pocztowców od związkowców, 17.04.2020.

Z naszej wiedzy pozyskanej od pracowników zatrudnionych w sieciach handlowych, w tym członków organizacji związkowych, wynika, że limity nie są przestrzegane przez pracodawców oraz nie są weryfikowane przez odpowiednie organy kontrolne. Limity te niejednokrotnie są określane od wielkości całkowitej powierzchni sklepu czy obiektu handlowego, wraz z zapleczem magazynowym, socjalnym czy parkingiem, w ten sposób

stają się fikcją - napisano w liście „Solidarności”, który cytuje portal wiadomoscihandlowe.pl. Nazw konkretnych sieci nie podano.

Money.pl, Padła propozycja. Ze sklepów znikną koszyki? To nie żart!, 22.04.2021.

Związkowcy apelują m.in. o zobligowanie pracodawców do wyposażenia sklepów w pojemniki z żelem dezynfekcyjnym oraz rękawiczki jednorazowe. - Kasjerka w sklepie ma codziennie styczność z setkami klientów. Pracownicy handlu są grupą szczególnie narażoną na zakażenie.

Gazeta Pomorska, Apel o specjalne procedury bezpieczeństwa w sklepach: „Kasjerzy są szczególnie narażeni”, 19.03.2020.

W Małopolsce sytuacja jest dużo poważniejsza niż na Warmii i Mazurach. Stąd pomysł małopolskich związkowców przełożenia ferii zimowych na listopad lub skrócenie wakacji o dwa tygodnie na rzecz przerwy w nauce w listopadzie.

Gazeta Olsztyńska, Wyślijmy dzieci na ferie teraz, a nie zimą, 28.10.2020.

Związkowcy będą oddawać osocze. W czwartek grupa wyleczonych z COVID-19 górników przyjedzie do Warszawy, by w Centralnym Szpitalu Klinicznym MSWiA oddać osocze pomocne przy leczeniu innych chorych. (...) Akcja, w ramach której w czwartek grupa górników z Polskiej Grupy Górniczej przyjedzie do Warszawy, to wspólna inicjatywa Centralnego Szpitala Klinicznego MSWiA oraz związkowców Wolnego Związku Zawodowego Sierpień 80.

Cire.pl, Wyleczeni z COVID-19 górnicy będą oddawać osocze, 22.07.2020.

e) Działalność charytatywna

W mediach pojawiały się również informacje dotyczące dobroczynnej działalności związków zawodowych – udziału w wydarzeniach charytatywnych, organizowania zbiórek krwi czy wysłania transportu żywności dla protestujących Białorusinów.

W niedzielę o godz. 9 na Stadionie BKS Chemik (ul. Glinki 79) rozpocznie się VII Noworoczny Charytatywny Turniej Piłkarski Oldboy-ów. Aby wesprzeć Emilkę i Filipka w ich walce o zdrowie na murawie w meczach piłkarskich zmierzą się Związki Zawodowe Pracowników Administracji Samorządowej Urzędu Miasta Bydgoszczy, Oldboy Łochowo, Piaski Bydgoszcz, Fala Świąkatowo i inni.

Ekspres Bydgoski, Zagrają w piłkę dla Emilki i Filipa, 01.10.2020.

Policjanci chcą mieć własny klub krwiodawców. Starają się go założyć mazowieccy policjanci, którzy cyklicznie organizują zbiórki tego życiodajnego płynu. (...) „Mając taki klub możemy trochę więcej, możemy pozyskać gadżety dla dawców, sami będziemy dysponować pewnymi funduszami. Takie gadżety mogą zachęcić do oddawania krwi, a krew oddajemy po to żeby pomagać” – podkreśla Robert Król ze Związku Zawodowego Policjantów.

Radio Plus Warszawa, Wiadomości 11:03, 20.08.2021.

NSZZ „Solidarność” przygotowała pierwszy transport z żywnością w ramach pomocy humanitarnej dla strajkujących pracowników na Białorusi. To ciężarówka z ładunkiem przede wszystkim konserw, wysłana do Mińska. Związek podkreśla, że akcja nie ma żadnego podtekstu politycznego.

Wnp.pl, „Solidarność” przygotowała transport żywności dla strajkujących na Białorusi, 26.08.2020.

f) Rola związków zawodowych w zmianie ustroju panującego w Polsce

Media podkreślały pozytywną rolę jaką *Solidarność* odegrała w latach 80. oraz poświęcenie i wkład związkowców w zmianę ustroju panującego w Polsce. Publikacje dotyczące historycznych dokonań polskich związkowców pojawiały się szczególnie w czasie rocznic np. Sierpnia 80' czy powstania *Solidarność*. Media dodawały, że także dziś *Solidarność* angażuje się w pomoc np. protestującym Białorusinom.

Dziś mija 40. rocznica podpisania porozumień sierpniowych, zawartych przez komunistyczne władze i protestujących robotników. 31 sierpnia 1980 roku o godzinie 16.40, po 18 dniach strajku okupacyjnego w Stoczni Gdańskiej i po przystąpieniu do strajków solidarnościowych 700. zakładów pracy z całej Polski, został podpisany historyczny układ. Sierpniowe porozumienie otworzyło drogę do powstania "Solidarność" i rozpoczęło przemiany ustrojowe w Polsce.

Gazeta.pl, „Mamy rzecz najważniejszą”. Polska i świat świętują 40 lat porozumień sierpniowych i „Solidarność”, 31.08.2020

40 lat temu, 31 sierpnia 1980 r., w Polsce doszło do jednego z najbardziej zaskakujących wydarzeń XX wieku. Pokojowy bunt doprowadził do zgody władz na powstanie niezależnych związków zawodowych. Porozumienia Sierpniowe stanowiły wyłom w systemie politycznym bloku komunistycznego.

Wiadomości.dziennik.pl, 40 lat temu podpisano Porozumienia Sierpniowe. To najbardziej zaskakujące wydarzenie XX wieku, 31 sierpnia 2020.

g) Docenianie dokonań *Solidarność* za granicą

Osobną kategorię publikacji stanowiły te, które wskazują na docenienie dokonań *Solidarność* z lat 80., płynące z zagranicy. Działania związku spotkały się z uznaniem m.in. na Białorusi, w Hiszpanii, Niemczech i Watykanie, gdzie przedstawia się go jako wzór do naśladowania i ikonę walki o wolność.

W przemówieniu papież powiedział: „Dziękuję za wizytę z okazji zbliżającej się 40. rocznicy powstania w Polsce Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego >>Solidarność<<, który, jak pokazuje współczesna historia, był promotorem przemian politycznych i społecznych w Waszej ojczyźnie i miał inspirujące znaczenie również poza jej granicami”.
Wiadomosci.onet.pl, Papież Franciszek z uznaniem o NSZZ „Solidarność”, 04.12.2019.

Kto by pomyślał, że historia i działalność polskiej „Solidarność” wpłynie po latach na społeczność w Hiszpanii. Tamtejszy związek zawodowy postanowił zaczerpnąć swoją nazwę od polskiego odpowiednika. Co więcej, w rozmowie z „Tygodnikiem Solidarność” Rodrigo Alonso, sekretarz generalny hiszpańskiego związku zawodowego „Solidaridad” w przepięknych słowach wypowiedział się o naszym rodzimym związku zawodowym!
Se.pl, „Solidarność” zainspirowała Hiszpanów! Piękne słowa uznania o polskim związku zawodowym, 27.03.2021.

Kanclerz Niemiec Angela Merkel powiedziała w sobotę 29 sierpnia, że związek zawodowy „Solidarność” w latach osiemdziesiątych ubiegłego wieku uruchomił procesy, które doprowadziły do upadku berlińskiego muru. Kanclerz nazwała ludzi „Solidarność” „bohaterami wolności”.
Wydarzenia.interia.pl, Angela Merkel: „Solidarność” to „bohaterowie wolności”, 29.08.2020.

Dla Białorusinów Polska oznacza solidarność. Związek zawodowy „Solidarność” jest przykładem walki o wolność i niepodległość. Solidarność to też dzisiejsza pomoc i wsparcie okazywane narodowi białoruskiemu w jego dążeniu do demokracji.
Wyborcza.pl, Swiatłana Cichanouska: *Silna Białoruś to silna Polska*, 05.01.2021.

h) Dbanie o historię i tradycję

W mediach pojawiały się publikacje podkreślające troskę związków zawodowych o pamięć historyczną. Przykładem takich działań był apel związkowców o podjęcie działań w sprawie zacierania przez Rosjan pamięci o mordach popełnianych na polskich oficerach oraz organizacja obchodów Barbórki.

„Zwracam się z apelem wynikającym z bezprecedensowej, a jednocześnie haniebnej sytuacji (przy. red. demontaż tablicy upamiętniającej zamordowanie polskich jeńców w Ostaszkowie) do jakiej doszło w dniu dzisiejszym na terenie dawnej siedziby Obwodowego Zarządu NKWD w Kalininie (obecnie Twer)” – pisze w liście przesłanym ministrowi spraw zagranicznych Jackowi Czaputowiczowi, przewodniczący zarządu głównego NSZZ Policjantów Rafał Jankowski.

Wiadomosci.onet.pl, *Apel NSZZ Policjantów do szefa polskiej dyplomacji ws. sytuacji w Twerze. Trzeba „stanowczych działań”, 07.05.2020.*

Z okazji Barbórki podczas okolicznościowych akademii wręczane są odznaczenia, spotykają się jubileci i emeryci, grają górnicze orkiestry. Związki zawodowe organizują biesiady piwne. W piątkowych uroczystościach, organizowanych w Katowicach przez Polską Grupę Górniczą, wziął udział m.in. premier Mateusz Morawiecki, który wyraził przekonanie, że górnictwo i górnicy stanowią podstawę polskiej gospodarki i będą jej kluczową częścią w przyszłości.

Gazetaprawna.pl, *Prezydent do górników z okazji Barbórki: Dziękuję za zaangażowanie i profesjonalizm*, 04.12.2018.

3. Negatywne składowe wizerunku związków zawodowych

a) Nieskuteczność działań

Media informowały, że związki zawodowe nie są w stanie właściwie zadbać o prawa i interesy pracowników. W publikacjach podkreślana była ich nieskuteczność i porażki, ponoszone mimo wysiłków i wyrzeczeń pracowników. Na pierwszy plan wysuwali się tu nauczyciele i niepowodzenie ich strajku w 2019 r., za które obarczany był jego organizator – Związek Nauczycielstwa Polskiego i *Solidarność*, która podpisała porozumienie z rządem wbrew reszcie związków. Innym przedmiotem krytyki była nieskuteczność zakazu handlu w niedziele – flagowego pomysłu *Solidarności*.

Sławomir Broniarz powinien dzisiaj ogłosić, że podaje się do dymisji, ponieważ nie spełnił oczekiwań nauczycieli – powiedział Kukiz w TVN24. Dodał, że wśród nauczycieli jest nastrój ogromnego przygnębienia. Według Kukiza, który podkreślał, że zna problemy tego środowiska, ponieważ nauczycielką jest jego żona, nauczyciele powinni dążyć do rozpoczęcia w czerwcu rozmów o reformie oświaty.

Wiadomosci.dziennik.pl, *Kukiz: Broniarz powinien się podać do dymisji, nie spełnił oczekiwań nauczycieli*, 25.04.2019.

„Jesteśmy nauczycielami, od 20 lat jesteśmy też członkami Solidarności. Ktoś nas zwyczajnie zawiódł i tylko tyle chcieliśmy powiedzieć” – dorzucił inny działacz „S”, Krzysztof

Bielski. „My w oświacie czujemy się oszukani. Mój przekreślony znaczek >>Solidarności<< oznacza jedno: >>Solidarność<< oświatowa nie zdała egzaminu” - stwierdziła Barbara Kłaniewska, nauczycielka z Wrocławia.

Tvn24.pl, „Nasz szef spieprzył tę robotę na maksa”. Działacze „S” w terenie mówią o „zniesmaczeniu”, 09.04.2019.

„Jestem w Solidarności i solidarnie strajkowałem z moimi kolegami z ZNP. Strajk wykończył mnie psychicznie i nie mam zamiaru dalej strajkować. Uważam, że związki (w tym Solidarność) przegrały ten strajk. Po raz pierwszy jako nauczyciel poczułem się potraktowany przez rząd przedmiotowo. Po raz pierwszy od powstania PiS nie głosowałem na tę partię i nie mam zamiaru głosować również w tych wyborach. Jestem rozczarowany blitzkriegiem Zalewskiej. Uważam, że za to zamieszanie należy się nam jakaś porządna rekompensata” - twierdzi Tomasz Sypniewski, nauczyciel z Warszawy.

Sieci Prawdy, Broniarz chce strajku, a nauczyciele? 02.09.2020.

b) Niereprezentowanie interesów pracowników

Według kolejnej z narracji działania podejmowane przez związki zawodowe były niezgodne z interesami pracowników, którzy czuli się oszukiwani przez związkowców. W publikacjach podkreślano było zawieranie przez nich porozumień z pracodawcami wbrew woli pracowników i działanie na ich niekorzyść.

300 górników protestowało przed siedzibą Polskiej Grupy Górniczej, domagali się podwyżek. „My wywalczymy wszystko bez pomocy związków górniczych” zapowiada Sebastian Darul - górnik - organizator dzisiejszego protestu. Związki zawodowe sprzedały już nas dawno za swoje stanowiska, za swoje stołki. Ważny dla nich jest ich własny za przeproszeniem tyłek niż ten zwykły szary pracownik”.

Radio ESKA Warszawa, Wiadomości 13:59, 08.02.201.

Związkowcy namawiali górników do podpisania oświadczeń, twierdząc, że wszystko się da odkręcić. Zdesperowani emeryci liczyli na ich pomoc. Zawiedli się. Pojawili się w siedzibie związku zawodowego pracowników dołowych w kopalni Piast w Bieruniu. Domagali się wyjaśnień od szefa związkowców, dlaczego związkowcy nic nie zrobili dla nich.

Fakt.pl, Nie odpuścimy naszych deputatów, 27.02.2018.

W tym wszystkim nie należy zapomnieć również o tym, że związki zawodowe postanowiły się odwrócić do nas plecami i udawać, że nie widzą problemu. Czujemy się zatem podwójnie oszukani, gdyż wielu z nas w 2018 r., rozpoczynając swoją pracę, stanęło ramię w ramię z innymi nauczycielami w trakcie strajku. I znów o nas zapomniano. Nie pierwszy raz zresztą. Wiadomości.onet.pl, Apel młodej nauczycielki: Nie wiercie „średnim zarobkom nauczycieli”. Ja 5 tysięcy zł wypłaty nigdy nie zobaczę [LIST DO REDAKCJI], 30.08.2021.

„Dlaczego funkcjonariusze masowo idą na zwolnienia? Policjanci są wściekli na swoje związki, które zawarły porozumienie z rządem” - czytamy na łamach „Gazety Wyborczej”.

– „Związki zawodowe mają reprezentować funkcjonariuszy, a nie własne interesy. To, co nazywają porozumieniem, jest nie do zaakceptowania” – mówi w rozmowie z „Wyborczą” funkcjonariusz z Warszawy, zaangażowany w oddolny protest mundurowych. – Podwyżka o 500 zł „na rękę” od przyszłego roku na tle szalejącej inflacji brzmi co najmniej średnio.

Fakt.pl, Setki policjantów przebywa na zwolnieniach lekarskich. Sami mówią, że dopadła ich „psia grypa”. O co im chodzi?, 24.09.2021.

c) Upolitycznienie związków zawodowych

Osobna i obszerna kategoria zarzutów wobec związków zawodowych dotyczyła ich powiązań z polityką. W mediach pojawiały się publikacje zarzucające poszczególnym związkom powiązania z partiami politycznymi. Dotyczyło to przede wszystkim *Solidarności*, której wytykano związki z Prawem i Sprawiedliwością i rządem oraz Związku Nauczycielstwa Polskiego, któremu media zarzucały powiązania z Platformą Obywatelską i Sojuszem Lewicy Demokratycznej.

List do redakcji: Solidarność Piotra Dudy uwiesiła się u klamki władzy jak związki zawodowe za czasów PZPR. Mają nadzieję coś ugrać – jak nie dla związkowców, to dla siebie. Zapominają, że gdy sądy będą marionetką rządzących, Duda i jego związek przestanie być potrzebny. Jak nie będą posłuszni, to zdelegalizują. ROMAN

Gazeta Krakowska, *Jak nie będą posłuszni, to zdelegalizują*, 04.08.2018.

„Nie ma żadnych świętości! Oni w czystą politykę, brutalną walkę włączają dzieci!” - mówił minister kultury Piotr Gliński. A szef kancelarii premiera Michał Dworczyk atakował prezesa ZNP Sławomira Broniarza: – „Nie zachowuje się jak związkowiec, tylko jak aktywista polityczny. W sieci krąży mnóstwo zdjęć, kiedy z liderami opozycji totalnej występuje, prezentując swoje poglądy nie dotyczące szkoły”.

Wyborcza.pl, *Koniec gimnazjów i wielki bunt nauczycieli. To był trudny rok dla polskiej szkoły*, 31.12.2019.

Na Twitterze internauci przypomnieli fragment nagrania z Rady Krajowej PO, która odbyła się w Warszawie w styczniu 2017 r. Jedno z przemówień wygłosił przewodniczący Związku Nauczycielstwa Polskiego Sławomir Broniarz, który dziś zapewnia, że strajk nauczycieli nie ma podłoża politycznego.

Tvp.info, *„Kochany panie Grzegorzu”. Internauci przypomnieli wystąpienie Broniarza na konwencji PO*, 08.04.2019.

Wypowiedzi prezesa ZNP Sławomira Broniarza są skandalem i grą polityczną. Zapowiedź sparaliżowania systemu oświaty oraz próba wykorzystania dzieci, młodzieży oraz rodziców jest absolutnie niedopuszczalna – napisała w niedzielę na Twitterze rzeczniczka PiS Beata Mazurek.

Wydarzenia.interia.pl, *Rzeczniczka PiS: Wypowiedzi prezesa ZNP są skandalem i grą polityczną*, 17.03.2019.

„Mamy pewien problem z ZNP wynikający z tego – to jakby jest coś obiektywnego – że jest to związek, który ma swoje konotacje polityczne również” – zaznaczył minister. „ZNP szedł w wyborach parlamentarnych zablokowany z SLD.; sam przewodniczący Sławomir Broniarz nie ukrywał w przeszłości swoich poglądów” - zauważył Sasin.

Gazetaprawna.pl, *Sasin: ZNP to związek, który ma konotacje polityczne*, 04.03.2019.

d) Rozbieżności między związkami zawodowymi

Związki były krytykowane także za występujące między nimi rozbieżności, które często utrudniają zrealizowanie postulatów pracowniczych. Były to z jednej strony wewnętrzne konflikty pomiędzy związkami już na etapie formułowania postulatów, a z drugiej brak jednolitego stanowiska wobec władz w czasie negocjacji.

Jak informuje Onet rzecznik prasowy FZZ, dzisiejsza decyzja o zawieszeniu strajku została podjęta „w związku z jednostronną i nieskonsultowaną z naszym Związkiem ani też z Forum Związków Zawodowych, decyzją Prezydium ZNP o zawieszeniu strajku”. – „Niestety, wielki

kapitał zaufania i wysiłek ponad pół miliona protestujących nauczycieli nie przyniósł oczekiwanych przez środowisko efektów” – mówi Grzegorz Sikora.

Wiadomosci.onet.pl, FZZ: Decyzja ZNP „jednostronna i nieskonsultowana”. Mimo to, Forum zawiesi strajk w oświacie, 25.04.2019.

Federacja Związków Zawodowych „Jedność” działająca w Jastrzębskiej Spółce Węglowej (JSW) wystosowała list otwarty do ministra energii Krzysztofa Tchórzewskiego oraz Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy, w którym popiera działania Rady Nadzorczej JSW i krytykuje prezesa Daniela Ozona i inne związki zawodowe. Jako przykład nieprawidłowości funkcjonujących w JSW przywołali kwestię zatrudniania nowych pracowników.

Wnp.pl, Związkowcy oskarżają kolegów. Pobierają haracz od dobrze płatnych posad?, 21.01.2019.

Na uwagę dziennikarza, że Proksa i „Solidarność” nazywani są „łamistrajkami”, przewodniczący oświatowej „Solidarności” odpowiedział: „Nic podobnego. Jako >>Solidarność<< mieliśmy bardzo jasne postulaty i te postulaty zostały spełnione, to dlaczego mieliśmy strajkować?”. „Nie umawialiśmy się ze związkami zawodowymi, że za wszelką cenę będziemy protestować. To nie był nasz cel” - dodał. „To ZNP nie chciał porozumienia. Moim zdaniem, żądając 17 mld zł, musieli wiedzieć, że nikt się na to nie zgodzi”.

Wydarzenia.interia.pl, Proksa dla "DGP": To ZNP nie chciał porozumienia, 09.04.2019.

„W sprawie transformacji energetycznej są sprzeczności pomiędzy związkami energetyki i górnictwa” – mówił we wtorek premier Mateusz Morawiecki. Według niego to związkowcy różnych branż powinni wypracować spójne rozwiązania w tej kwestii, które potem będą dyskutowane z rządem i z Brukselą.

Gazetaprawna.pl, Premier: ws. transformacji energetycznej są sprzeczności pomiędzy związkami zawodowymi energetyki i górnictwa, 27.04.2021.

e) Prowokowanie niepokojów społecznych i utrudnianie życia

Istotną część publikacji dotyczących związków zawodowych stanowiły te dotyczące okresowego utrudniania przez nie życia Polaków. Związkowcy byli przedstawiani jako zadymiarze, organizatorzy blokad i protestów, które zakłócają funkcjonowanie ruchu drogowego i lotniczego. Budowało to ich wizerunek jako burzycieli porządku, którzy dbają tylko o własne interesy, za nic mając codzienne sprawy zwykłych ludzi.

„Pilne spotkanie z premierem RP Mateuszem Morawieckim albo wielkie akcje protestacyjne, jak przed laty”, zapowiadają związkowcy i górnicy z Polskiej Grupy Górniczej działającej w woj. śląskim. Wysłali pismo do szefa rządu, w którym przedstawiają ważne dla siebie postulaty. Jeżeli ich żądania nie zostaną spełnione, może być gorąco!

Se.pl, Śląskie: Górnicy stawiają warunek. Pilne spotkanie z premierem albo WIELKIE PROTESTY!, 16.07.2020.

A okazji, by szukać łatwych do rozdysponowania pieniędzy może być sporo, gdy do Warszawy przyjadą rozwścieczeni demonstranci, którzy będą palić na ulicach opony lub pompować strugi gnojowicy - jak to lubią robić związkowcy zorganizowani lepiej niż matki dzieci z porażeniem mózgowym.

Gazeta Krakowska, Premier zabiera bogaczom, ale biednym dać nie chce, 18.05.2018.

„Dwa związki zawodowe reprezentujące pilotów i personel pokładowy PLL LOT po raz kolejny wywołują nieuzasadniony niepokój wśród pasażerów” – ocenił rzecznik LOT Adrian

Kubicki. Związkowcy podjęli decyzję o dalszym prowadzeniu akcji protestacyjnej, polegającej na skrupulatnym przestrzeganiu procedur bezpieczeństwa.
Gazeta Polska Codziennie, *Dwa związki wciąż protestują w LOT*, 22.05.2018.

f) Nielegalne strajki i szkodenie gospodarce

Media podkreślały nielegalny charakter strajków oraz szkodliwość postulatów związkowców dla poszczególnych branż i całej gospodarki. W badanym okresie dotyczyło to szczególnie strajku w PLL LOT i postulatów wysuwanych przez górników. W tego typu publikacjach cytowani byli przede wszystkim przedstawiciele pracodawców, którzy podkreślali, że związkowcy nie biorą pod uwagę sytuacji na rynku i myślą wyłącznie o własnych wynagrodzeniach.

Strajk w PLL LOT jest bezprawny. Potwierdził to SO w Warszawie, oddalając zażalenie związkowców na decyzję o zabezpieczeniu sądowym. Prezes Milczarski twierdzi, że nie cofnie dyscyplinarnych zwolnień. - Strajkujący mogliby wrócić na nowych zasadach – dodaje.
Gazeta Polska Codziennie, *LOT proponuje nowe umowy*, 26.10.2018

„Jestem jak najbardziej za tym, aby pracownicy mieli możliwość zrzeczania się w obronie swoich interesów, ale nie może być tak, że związkowcy będą wszystko wymuszali, a zwłaszcza porozumienia płacowe w oderwaniu od przesłanek ekonomicznych” – Sebastian Pietrzyk, partner w kancelarii Pietrzyk Dubicki i Wspólnicy, odpowiedzialny za praktykę Infrastruktury i Energetyki.

Wnp.pl, Prawnik mocno o górniczych związkach. Nie może być, że będą wszystko wymuszali, 22.08.2018.

Liderzy związkowi odkleili się od rzeczywistości. Odrzucili już 12 propozycji podwyżek, upierając się przy powrocie do zasad wynagradzania z 2010 r., które doprowadziły spółkę przed laty na skraj bankructwa. Kiedyś być może była możliwość oddziaływania siłą, szantażem, groźbą na zarząd, który ustępował, ale dzisiaj już nie.

Wprost, Wkrótce nowy kierunek do USA, 03.09.2018.

g) Spadek jakości usług publicznych wynikający z braków kadrowych spowodowanych strajkami

Media podkreślały, że organizowane przez związki zawodowe strajki i towarzyszące im absencje w pracy wpływają na obniżenie jakości świadczonych usług publicznych. Dotyczyło to szczególnie służby zdrowia oraz spadku bezpieczeństwa wynikającego z np. przechodzenia na zwolnienia lekarskie strajkujących policjantów.

Sytuacja jest dramatyczna. Od rana wstrzymane są wszystkie operacje planowe, zostały również zatrzymane lub mocno ograniczone przyjęcia na wszystkich oddziałach, łącznie z ostrym dyżurem. Taka sytuacja potrwa co najmniej tydzień. Wszystko dlatego, że nie ma wystarczającej liczby pielęgniarek. (...) Zdaniem Katarzyny Pikulskiej zwolnienia wynikają ze złej sytuacji kadrowej panującej w szpitalu już od dawna. Alarmowały o nich m.in. funkcjonujące w nim związki zawodowe. – Sześć miesięcy już trwają rozmowy z dyrekcją – na razie bez rezultatu. Pielęgniarek jest mało, są notorycznie przemęczone, nie mówiąc już o tym, że ich średnia wieku nie jest niska. Lekarze i pielęgniarki przez lata pracowali pod kroplówkami, chorzy. W końcu wielu powiedziało „dość” - dodaje lekarz.

Gazeta Wyborcza Lublin, Pielęgniarki na zwolnieniach, 22.05.2018.

Trzy podkarpackie szpitale wstrzymały przyjęcia pacjentów z powodu braku pielęgniarek, które masowo biorą zwolnienia lekarskie. To Kliniczny Szpital Wojewódzki nr 2 w Rzeszowie, Wojewódzki Szpital w Tarnobrzegu oraz Powiatowy Szpital Specjalistyczny w Mielcu. Lecznice pracują w trybie ostrego dyżuru – przyjmują tylko pacjentów, których życie jest zagrożone.

Super Nowości, Zbuntowane szpitale pracują w systemie ostrodyżurowym, 04.07.2018.

Błaszczak, który w przeszłości był szefem MSWiA, został też zapytany, czy protest policjantów, w wyniku którego 15 proc. spośród funkcjonariuszy tej służby skorzystało ze zwolnienia lekarskiego, wpłynie np. na bezpieczeństwo podczas niedzielnego Marszu Niepodległości. Odpowiedział, że policja to w jego ocenie profesjonalna formacja. „Rzeczywiście mamy do czynienia z próbą działań o charakterze politycznym, tak to odbieram, szczególnie przez przewodniczącego Związku Zawodowego Policjantów” - powiedział Błaszczak.

Wiadomosci.dziennik.pl, Błaszczak: 11 listopada boję się zarówno lewackich, jak i nacjonalistycznych prowokacji, 06.11.2018.

Coraz więcej policjantów idzie na zwolnienia lekarskie. Komenda Główna Policji przyznaje, że jest to prawdopodobnie związane z protestem policjantów o czym wcześniej informowały związki zawodowe Wszystko dzieje się w czasie, gdy ruch na drogach jest wzmożony i trwa policyjna akcja Znicz. Komendy wojewódzkie zapewniają, że mimo absencji „ciągłość służby będzie zachowana”.

Tvn24.pl, „Wzmożona absencja”. Jeśli będzie trzeba, na drogi pójdą nie tylko policjanci z drogówki, 02.11.2018.

h) Chciwość i roszczeniowość związkowców i strajkujących

Inny rodzaj krytyki był oparty o argumentację zgodnie, z którą działaniami związków zawodowych kierują wyłącznie pieniądze i osobiste interesy. Publikacje z takimi treściami pojawiły się szczególnie w czasie strajku nauczycieli, którzy zdaniem zwłaszcza przedstawicieli rządu mieli protestować kosztem dobra dzieci, dbając wyłącznie o własne zarobki.

Okładka „Gazety Polskiej”, 13 marca 2019

Eksperti nie mają wątpliwości. „Plan Broniarza ma charakter ekstremistyczny. Nie wyobrażam sobie takiej skali strajku, która wpłynęłaby na terminy egzaminów: ósmoklasisty i matury” – uważa prof. Andrzej Waśko.

Gpcodziennie.pl, „GP”: ZNP bierze dzieci na zakładników, 12.03.2019.

Minister Edukacji i Nauki Przemysław Czarnek: Nie rozumiem, skąd się biorą protesty, skąd się bierze nazywanie tych środków finansowych. Wygląda na to, że związki zawodowe bardziej troszczą się o to, żeby robić szum wokół własnych osób, niż merytorycznie troszczyć się o status zawodowy nauczyciela i o ogromne podwyżki jakie oferujemy.

Wyborcza.pl, Czarnek o roku swojej pracy: „Porażek nie widzę, żadnych”, 05.10.2021.

„Utrudnienia promocji dla wszystkich uczniów, których jest w Polsce 4,5 miliona oraz próba paraliżu systemu polskiej oświaty, jest działaniem wyjątkowo nieodpowiedzialnym, dla którego nie ma usprawiedliwienia. Czas egzaminów i zakończenia zajęć oraz promocja uczniów to najistotniejsze momenty w życiu szkoły. Zaznaczamy, że najważniejsze jest dobro uczniów i ich prawo do nauki. Z wielkim niepokojem i niedowierzaniem zauważamy, że dla liderów ZNP nie ma to jednak żadnego znaczenia” - podkreśliła rzeczniczka MEN. Według niej twierdzenie, że możliwe jest przeprowadzenie egzaminów to próba przerzucenia odpowiedzialności za działania ZNP na dyrektorów szkół.

Wydarzenia.interia.pl, Rzeczniczka PiS: Wypowiedzi prezesa ZNP są skandalem i grą polityczną, 17.03.2019.

i) Działalność liderów związkowych motywowana wyłącznie własnymi interesami

Kolejna z krytycznych narracji dotyczyła liderów związków zawodowych. Pojawiały się publikacje, których autorzy twierdzili, że szefowie związków nie reprezentują pracowników i dbają wyłącznie o własne interesy. Media wypominały im, że po zapewnieniu sobie lukratywnych posad przestali interesować się rzeczywistym dobrem pracowników.

Radny PiS i związkowiec „Solidarności” Ryszard Proksa, który podpisał porozumienie z rządem w sprawie strajku nauczycieli, co miesiąc zarabia ponad 10 tys. zł. Nauczyciele są oburzeni. – Utrzymuje się z naszych pieniędzy. W nosie ma nasz los – mówi Wirtualnej Polsce Barbara Panczocha z oświatowej „Solidarności” na Śląsku. Członkowie związku już szykują wniosek o odwołanie Proksy.

Wiadomosci.wp.pl, Strajk nauczycieli 2019. Tyle zarabia Ryszard Proksa. Nauczyciele: Zdradził nas i oszukał, 04.09.2019.

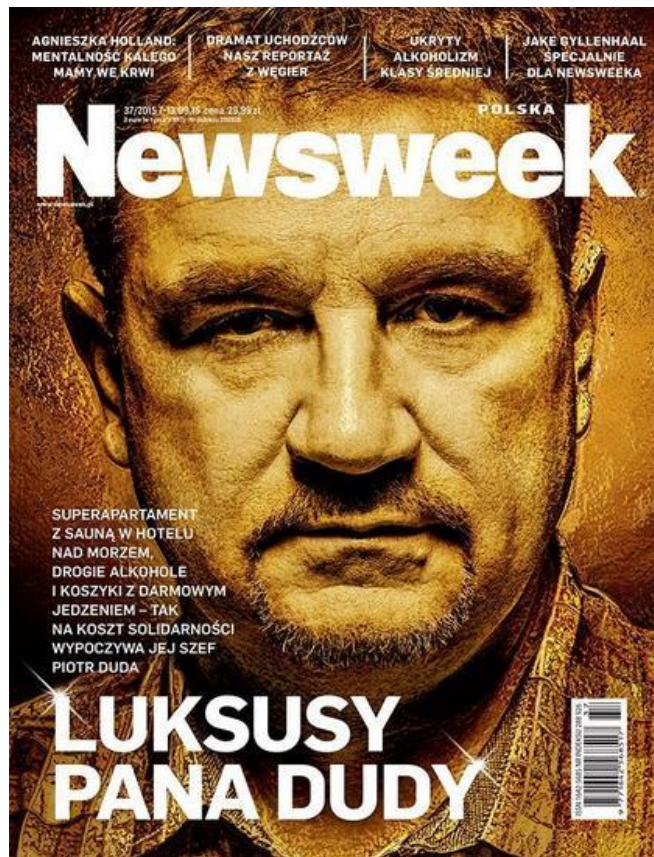
Stawiał się na równi z Tuskiem, Komorowskim i Borusewiczem, od lat nie pracował w zawodzie, a jego wynagrodzenie to nawet pięciokrotność pensji szeregowego nauczyciela. Wincenty Sławomir Broniarz, szef Związku Nauczycielstwa Polskiego, po raz kolejny udowadnia, że jeśli chodzi o dobro nauczycieli, to pojmuje je on w dość specyficzny sposób. I przedkłada nad dobro uczniów.

Gpcodziennie.pl, „GP”: ZNP bierze dzieci na zakładników, 12.03.2019.

Zdaniem FZZ Jedność, dzisiaj w JSW „kilkunastu wycwanionych związkowców stworzyło sobie niewyczerpalne źródło finansowania i niewyczerpalne źródło administrowania, wbrew prawu przy biernej postawie zarządu spółki, kosztem pracowników i samej spółki”. – Obecnie każdy organ lub osoba spotyka się z histerycznym atakiem przy nawet nieświadomej próbie przecięcia „cichego związkowego układu zamkniętego”, ponieważ warunkiem istnienia układu jest bezwzględna obrona i dalsze funkcjonowanie obecnego zarządu JSW – czytamy w dokumencie.

Wnp.pl, Związkowcy oskarżają kolegów. Pobierają haracz od dobrze płatnych posad?, 21.01.2019.

Narracja ta istnieje w przestrzeni publicznej od dłuższego czasu. 17 kwietnia 2016 r. szef *Solidarności* Piotr Duda trafił na okładkę tygodnika „Newsweek”. Jego wizerunek został opatrzony podpisem: *Luksusy Pana Dudy. Super apartament z sauną w hotelu nad morzem, drogie alkohole i koszyki z darmowym jedzeniem – tak na koszt „Solidarności” wypoczywa jej szef Piotr Duda.*

Okladka „Newsweeka”, 17 kwietnia 2016

j) Publikacje o liderach związkowych z wątkiem kryminalnym

W mediach pojawiały się publikacje dotyczące domniemanej przestępczej działalności liderów związkowych – wyłudzeń, nieprawidłowości finansowych, fałszowania dokumentów i podejrzeń o pedofilię. Zwykle oskarżenia te nie były związane bezpośrednio z działalnością związkową, jednak media za każdym razem podkreślają, że podejrzani są związkowcami.

Od kilku lat organizuje protesty i blokady. W ten sposób - jak sam mówi - walczy o interes rolników. 46-letni Sławomir Izdebski, były senator Samoobrony, kieruje obecnie Ogólnopolskim Porozumieniem Związków Zawodowych Rolników i Organizacji Rolniczych, a także Związkiem Zawodowym Rolników Polskich. Jest też współwłaścicielem Grupy Producentckiej „Nasze Zboża”, na czele której stoi jego syn. Ta zajmująca się skupowaniem płodów rolnych spółka dziś już nie działa. Pozostały jednak długi. Śledztwo w sprawie działalności spółki prowadzi Prokuratura Rejonowa w Siedlcach. Podejrzewa, że firma oszukała przynajmniej 37 podmiotów i osób fizycznych (tyle ma w śledztwie status pokrzywdzonego).

Gazeta Polska, *Wielkie Problemy szefa rolniczego związku*, 10.01.2018.

Prokuratura potwierdziła, że lider Związku Zawodowego Górników w Polsce w kopalni Piast-Ziemowit kilkakrotnie sfalszował ewidencję zjazdów pod ziemię. Śledczy uznali jednak, że nie wyczerpuje to znamion przestępstwa, i umorzyli sprawę.

Gazeta Wyborcza Katowice, *Prokuratura nie widzi przestępstwa*, 06.09.2019.

Gdy Franciszek G. został zatrzymany, był szefem „Sierpnia 80” w tuskim Fiacie (według strony internetowej związkowców nadal nim jest - dop. red.) i wiceprzewodniczącym Komisji Krajowej. Wpadł w zasadzkę, gdy 29-letnia kobieta podała się za 14-letnią Kamilę. Najpierw korespondowała ze starszym mężczyzną za pośrednictwem internetu, później kontaktowali się telefonicznie. Umówili się na spotkanie w Tychach. Tam, oprócz 29-latk, pojawili się także policjanci.

Dziennik Zachodni, *Związkowiec chciał umówić się z 14-latką na seks. Kiedy wyrok?*, 24.03.2018.

Do sądu trafił akt oskarżenia przeciwko Władysławowi S. Były poseł i rolniczy związkowiec jest oskarżony o wyłudzenia ze SKOK-u Wołomin. Prokuratura zarzuca mu popełnienie ponad setki przestępstw. Dotyczą m.in. wyłudzenia trzech pożyczek na kwotę 3,5 mln złotych. Były poseł usłyszał zarzuty prania brudnych pieniędzy i udzielania pomocy w oszustwach kredytowych.

Polsat News, *Więcej Wydarzeń 16:10*, 13.02.2018.

k) Powiązania związków zawodowych z systemem PRL

W analizowanych publikacjach pojawiały się także wątki sugerujące powiązania związków zawodowych z systemem panującym w PRL. Media wysuwały oskarżenia o *mentalne istnienie* w *minionym systemie* i powiązania liderów związkowych z aparatem władzy.

Strajk na majówkę uważam za nierealny, bo mamy istotne wątpliwości co do jego legalności. Ale istotna jest też inna rzecz. Referendum obnaża, że związki zawodowe mentalnie istnieją w słusznym minionym systemie. I nie będzie zgody na szkodliwe zarządzanie firmą. Za mojej kadencji LOT będzie wyłącznie merytokracją.

Wiadomosci.gazeta.pl, *LOT z większymi dreamlinerami we flocie. Prezes pogrzebał nadzieje Modlina, zabrał głos ws. Radomia*, 02.04.2018.

Stojący od lat na czele OPZZ – organizacji zrzeszającej związki zawodowe – Jan Guz jest sojusznikiem ZNP Sławomira Broniarza i organizowanej przez niego w kwietniu akcji strajkowej nauczycieli w szkołach. Dziś Guz przedstawiany jest jako obrońca demokracji i praw człowieka pracy. A jak było w PRL? Jak ustalił dziennikarz Niezależna.pl – wtedy Guz

przez wiele lat, włączając w to okres stanu wojennego, był instruktorem Komitetu Wojewódzkiego PZPR. A na dodatek... członkiem ORMÓ, czemu zaprzecza. Niezależna.pl, Sojusznik Broniarza i jego komunistyczna przeszłość. Jan Guz był w KW PZPR i ORMÓ, 04.04.2019.

Szef Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych Jan Guz dzień po publikacji portalu niezależna.pl o jego „komunistycznej przeszłości” nie pojawił się podczas piątkowych rozmów przedstawicieli związków oświatowych z rządem. Wcześniej aktywnie wspierał szefa ZNP Sławomira Broniarza i był obecny podczas negocjacji. Tvp.info, Szef OPZZ Jan Guz i jego „komunistyczna przeszłość”. „Był instruktorem KW PZPR i członkiem ORMÓ”, 05.04.2019.

4. Wpływ publikacji o zagranicznych związkach zawodowych na wizerunek polskich związków

W mediach pojawiały się liczne artykuły dotyczące działalności zagranicznych związków zawodowych. Do Polski przebijały się właściwie dwie kategorie informacji – neutralne publikacje o charakterze informacyjnym dotyczące np. powołania do życia w dużej korporacji związku zawodowego oraz te dotyczące najbardziej radykalnej działalności związków zawodowych, łączącej się z utrudnieniami lub przemocą.

Po kilku dniach paraliżujących strajków, Francję czekają w tym tygodniu kolejne dni w korkach – związki zrzeszające pracowników transportu zapowiedziały kontynuację protestów przeciwko reformie emerytalnej Emmanuela Macrona, która miałaby zatrzymać przechodzenie na emeryturę już po ukończeniu 55. roku życia”.

Wiadomosci.onet.pl, Francja stanęła w korkach, bo transportowcy strajkują przeciw reformie emerytalnej [KOMENTARZ], 09.12.2021.

Stowarzyszenia (włoskich - przyp. red.) lekarzy i związki zawodowe planują podjęcie kroków prawnych w sprawie śmierci 144 pracowników służb medycznych, głównie z powodu braku wyposażenia ochronnego na początku epidemii.

Gazeta Lubuska, Krewni ofiar chcą skarżyć odpowiedzialnych, 24.04.2020.

Grupa wpływowych związków zawodowych w Birmie wzywa do rozpoczęcia w poniedziałek ogólnokrajowego strajku, aby całkowicie wstrzymać gospodarkę i zmusić wojskową juntę do oddania władzy, przejętej w wyniku zamachu stanu z 1 lutego.

Bankier.pl, Związki zawodowe wzywają do ogólnokrajowego strajku przeciwko juncie, 07.03.2021.

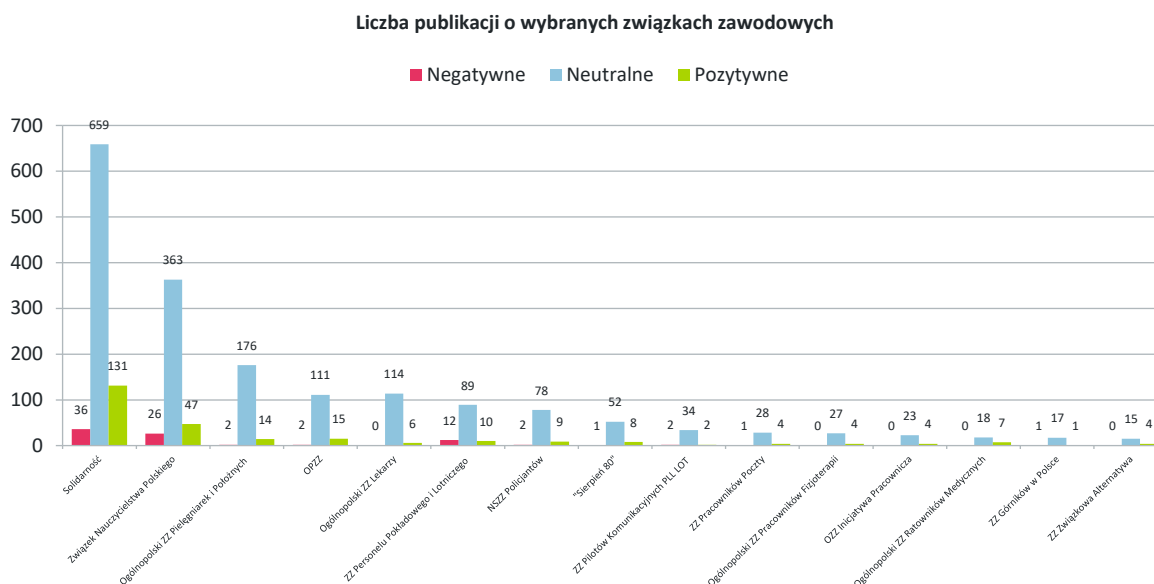
Belgia: kierowca został brutalnie pobity przez związkowców. Dzisiaj przed południem protestujący chcieli uniemożliwić opuszczenie terenu dwóm ciężarówkom. Jeden z kierowców wysiadł z pojazdu i wdał się ze związkowcami w kłótnię. Protestujący brutalnie zaatakowali kierowcę. Belgowie demonstrują przeciw polityce Lidla w wielu miastach. Żądają zmniejszenia obciążeń, a także wyższych pensji.

Wiadomosci.onet.pl, Belgia: kierowca został brutalnie pobity przez związkowców, 01.05.2018.

Rozdział IV – Wizerunek medialny wybranych związków zawodowych

1. Najbardziej medialne związki zawodowe w Polsce

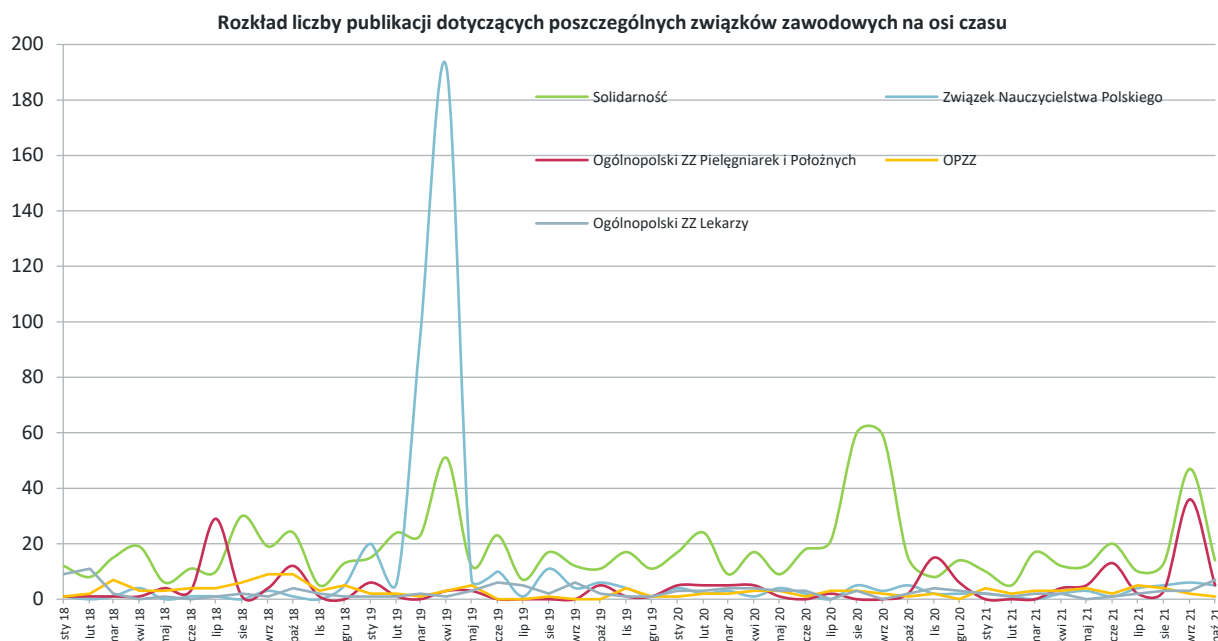
Analiza wizerunku medialnego poszczególnych związków zawodowych pozwala na określenie roli przypisywanej im przez media. Jak już wspomniano, tematyka ta wpisuje się w spolaryzowany spór polityczny, a na publikacje dotyczące związków patrzeć należy przez pryzmat profilu politycznego mediów, w których się ukazują.

Źródło: Press Service, *Wizerunek Związków Zawodowych w Polsce Raport medialny styczeń 2018 – październik 2021*.

Pod względem liczby publikacji zdecydowanie wyróżniał się NSZZ *Solidarność*, któremu poświęcono ich niemal dwa razy tyle co kolejnemu Związkowi Nauczycielstwa Polskiego (826 vs. 436). W sumie w badanych latach obie organizacje odpowiadały za znaczną część debaty publicznej dotyczącej związków zawodowych w Polsce. Należy zaznaczyć, że sytuacja ta miała jedynie tymczasowy charakter i wynikała ze wzmożonej aktywności ZNP spowodowanej strajkiem nauczycieli. Wyłączając rok 2019, liczba publikacji dotyczących ZNP utrzymuje stały, niski poziom.

Mniej publikacji dotyczyło Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Pielęgniarek i Położnych (192). Na dalszych miejscach znalazły się: Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych (128), Ogólnopolski Związek Zawodowy Lekarzy (120) oraz inne organizacje związkowe.

Źródło: Press Service, *Wizerunek Związków Zawodowych w Polsce Raport medialny styczeń 2018 – październik 2021*

Ciekawych wniosków dostarcza także analiza rozkładu w czasie publikacji dotyczących najważniejszych związków zawodowych. Widać wyraźnie, że aktywność medialna *Solidarności* utrzymywała się na stałym wysokim poziomie. Tylko przez 4 miesiące w ciągu badanych niemal 4 lat, liczba publikacji dotyczących innego związku zawodowego była wyższa.

Sytuacja wygląda inaczej w przypadku Związku Nauczycielstwa Polskiego. Dotyczące go publikacje pojawiły się w przytłaczającej większości w okresie strajku nauczycieli w kwietniu 2019 roku. Wyższa liczba publikacji w sierpniu i wrześniu 2019 r. związana była z zapowiedziami drugiej fazy protestu. Poza tym publikacji było niewiele.

Podobnie, choć w mniejszej skali, wygląda to w przypadku Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Pielęgniarek i Położnych – dotyczące go publikacje pojawiały się falowo. Można wskazać 4 takie okresy, które są związane z akcjami protestacyjnymi. Takich nagłych wzrostów aktywności medialnej brak było w przypadku OPZZ i Ogólnopolskiego ZZ Lekarzy. Liczba dotyczących ich publikacji utrzymuje się na mniej więcej stałym poziomie.

2. NSZZ Solidarność

Solidarność była zdecydowanie najczęściej opisywanym przez media polskim związkiem zawodowym. Jej działalność była przedstawiana w neutralnym (659 publikacji) lub pozytywnym świetle (131 publikacji). Niepodważalne, niezależnie od powiązań politycznych mediów, były historyczne dokonania *Solidarności* z lat 80. ubiegłego wieku. Publikacje wychwalające *Solidarność* pojawiały się z okazji rocznicy np. Porozumień Sierpniowych i odpowiadają za znaczną część wszystkich publikacji dotyczących związków o pozytywnym wydźwięku.

Premier Mateusz Morawiecki: „Powiedzieć o >>*Solidarności*<<, że to był jedynie związek zawodowy to powiedzieć zdecydowanie za mało” – napisał szef rządu. I, w swoim wpisie, dodał: >>*Solidarność*<< to największy ruch społeczno-narodowy w historii świata. To ruch,

który miał na celu wywalczenie godnego życia w niepodległym i suwerennym państwie, a którego ideały i dziedzictwo realizujemy dziś w Polsce”.

Tvn24.pl, Gdańsk świętuje 41. rocznicę Porozumień Sierpniowych. „Tamte zdarzenia kończyły wielką epokę podziałów”, 31.08.2021.

Mimo cieszących się powszechnym uznaniem osiągnięć *Solidarności*, zauważalny był spór o prawo do spuścizny po nich. Jego wyrazem jest istnienie dwóch zantagonizowanych jednostek zajmujących się ich upamiętnieniem – Europejskiego Centrum *Solidarności* oraz Instytutu Dziedzictwa *Solidarności*. Konflikt ten dotyczył także praw do logo związku⁸.

„Dzisiejsza uroczystość u zbiegu ulic Świętokrzyskiej, Tamka i Kopernika to festiwal obłudy ludzi, którzy z demokracji, konstytucji i przestrzegania prawa zrobili sobie sztandar. Tymczasem odsłanili pomnik bezprawnie wykorzystując logo NSZZ „Solidarność”, do którego twórcy nie uzyskali prawa od właściciela” - pisze w oświadczeniu przesłanym redakcji Tysol.pl szef NSZZ „Solidarność” Piotr Duda.

wnp.pl, Tysol.pl: Piotr Duda: Odsłanili pomnik z kradzionym logo „Solidarności”. Sprawa jest w prokuraturze!, 04.06.2021.

Sprawą jednoznacznie związaną z *Solidarnością* był zakaz handlu w niedziele. Z jednej strony media prorządowe podkreślały, że jego wprowadzenie było motywowane troską o dobro pracowników, ale z drugiej, pojawiały się głosy krytykujące nieskuteczność zakazu oraz sprzeciw wobec niego znacznej części konsumentów.

Większość Polaków była przeciwna zakazowi handlu w niedzielę już przed jego wprowadzeniem. Wyniki w kilka miesięcy po jego wprowadzeniu nie są zatem zaskakujące. Ponowne przeprowadzenie badania, kiedy przyjdą jesienne, słotne dni mogą jeszcze bardziej zmienić proporcje w wynikach, kiedy obywatelom zaczną brakować tej formy spędzania czasu, nie tylko na zakupach.

Kurier Poranny, Zakaz handlu będzie oceniany coraz gorzej, 21.08.2021.

Już ponad 10 sieci korzysta z luki prawnej, pozwalającej obchodzić zakaz handlu w niedziele, stając się placówkami pocztowymi. „Solidarność” zdecydowała wczoraj, że zwróci się do premiera o pilną nowelizację ustawy.

Głos Wielkopolski, Zakaz handlu w niedziele staje się fikcją. Solidarność chce zmian w ustawie, 01.06.2020.

Pojawiło się także 36 publikacji o negatywnym wydźwięku dotyczących *Solidarności*. Można w nich znaleźć informacje dotyczące silnego powiązania tego związku z Prawem i Sprawiedliwością. Wynika z tego szereg innych zarzutów np. podpisywanie porozumień z władzami wbrew reszcie protestujących czy oskarżenia o uległość wobec rządzących. Negatywny, szczególnie w liberalnych mediach, był także wizerunek lidera związku – Piotra Dudy i szefa oświatowej *Solidarności* – Ryszarda Proksy.

Zaproszenie biskupów i obsadzenie ich w honorowych rolach było pomysłem przewodniczącego Solidarności Piotra Dudy, który według związkowego informatora „Gazety Wyborczej” w wielu sprawach podziela zdanie Głódzia i Jędraszewskiego. Obaj hierarchowie są głównymi postaciami konserwatywnego skrzydła polskiego episkopatu,

⁸ Polityka, *Solidarność: do kogo należy logo*, 27.06.2021

obaj też słyną z aktywnego poparcia dla rządów Prawa i Sprawiedliwości i jego koalicjantów, czyli obozu „Dobrej Zmiany”

Dziennik Bałtycki, Arcybiskupi Głódź i Jędraszewski uhonorowani przez Piotra Dudę, 07.11.2021.

Strajk podzielił oświatową Solidarność. Ryszard Proksa, szef tego związku podpisał porozumienie z rządem, ale szeregowi działacze w wielu miejscach Polski dołączyli do nauczycielskiego protestu, a niejeden z nich na swoim liderze nie pozostawia suchej nitki. Padają mocne słowa o niekompetencji, służalczości wobec rządzących lub sabotażu. Materiał programu „Czarno na białym” TVN24.

Tvn24.pl, „Nasz szef spieprzył tę robotę na maksa”. Działacze "S" w terenie mówią o "zniesmaczeniu", 09.04.2019.

3. Związek Nauczycielstwa Polskiego

Obecność medialna ZNP była ograniczona do oświaty i skoncentrowana niemal wyłącznie na strajku nauczycieli z wiosny 2019 r. Związek Nauczycielstwa Polskiego również był obiektem kontrowersji. Choć 363 dotyczące go publikacje miały wydźwięk neutralny, a 47 pozytywny, to odnotowano także 26 publikacji negatywnych. Podczas strajku nauczycieli działalność ZNP i jego prezesa Sławomira Broniarza była obiektem ostrej krytyki ze strony prorządowych mediów, które zarzucały mu powiązania z Platformą Obywatelską i Sojuszem Lewicy Demokratycznej oraz działanie na szkodę uczniów i wywoływanie nieuzasadnionych niepokojów. Z drugiej strony media pozytywnie odnosiły się do działań ZNP, podkreślały działania związku na rzecz poprawy sytuacji nauczycieli. Osobną kwestią i zarzutem kierowanym pod adresem ZNP i jego prezesa była porażka strajku nauczycieli, co stało się przyczyną oskarżeń o nieskuteczność.

Sama wypowiedź prezesa Broniarza, dotycząca strajku czy też protestu, jest dość prowokacyjna, a nawet skandaliczna. W jednym zdaniu szef ZNP zapowiada zrobienie sondażu, a w drugim mówi, że w połowie września podejmie decyzję o wyznaczeniu formy protestu, określeniu jej kształtu organizacyjnego i czasu, w którym ona będzie miała miejsce. Czyli pan Broniarz z góry zakłada, że protest będzie. To brak konsekwencji – wylicza Starzyński. – Wierzę jednak, że strajku nie będzie, ponieważ nauczyciele otrzymali znaczące podwyżki, ponadto sądzę, że w tym środowisku nastąpiło pewne opamiętanie. Sieci Prawdy, Broniarz chce strajku, a na nauczyciele?, 02.09.2019.

W latach 2013-2015 wtedy, kiedy wynagrodzenia nauczycieli były zamrożone, związki nie były tak aktywne. Związek Nauczycielstwa Polskiego nie protestował – zauważyła w TVP1 rzeczniczka rządu Joanna Kopcińska.

Rp.pl, Kopcińska: W latach 2013 - 2015 ZNP nie protestował, 11.04.2019.

Krytyka płynąca przede wszystkim z ust członków rządu i przyjaznych mu mediów dotyczy także organizacji strajku nauczycieli kosztem dzieci. W publikacjach podkreślany był również rozłam w środowisku nauczycielskim, którego wyrazem było m.in. podpisanie porozumienia z rządem tylko przez *Solidarność* i pozostawienie strajkujących nauczycieli ZNP samych.

Zapowiadany strajk nauczycieli wywołuje konflikt nie tylko na linii rząd-związkowcy. Podzielone jest także samo środowisko nauczycieli. Jak mówi w rozmowie z money.pl pani Sabina, nauczycielka muzyki w niepublicznej szkole, nie wszyscy pedagodzy zamierzają strajkować. Jest wielu, którzy nie zgadzają się z działaniami strajkujących. Money.pl, *Strajk nauczycieli. Nie wszyscy protestują. „Polityka i manipulacja dziećmi”*, 19.03.2019.

W wywiadzie dla „Faktu” była premier oświadczyła, że jej mąż i kilku innych nauczycieli z tej placówki wyłamało się ze strajku. – Mój mąż nie strajkował (...). Podobnie jak inni nauczyciele w mojej rodzinie, pomagał w przeprowadzeniu egzaminów. On jest takim tradycyjnym typem nauczyciela. Dostrzega problemy tego środowiska, natomiast ma zasadę: „przede wszystkim uczniowie” – podkreśliła Szydło. Dorzeczy.pl, *Mąż Beaty Szydło jest nauczycielem. "Nie strajkował, ma zasadę"*, 27.04.2019.

Okładka "Polityki" 9 kwietnia 2019

Choć aktywność ZNP ograniczała się w znacznym stopniu do strajku nauczycieli to media wskazywały też na inne działania związku, takie jak troska o zdrowie pracowników i funkcjonowanie oświaty w czasie pandemii COVID-19 oraz wykazywały zrozumienie dla postulatów nauczycieli.

Szefostwo Związku Nauczycielstwa Polskiego straszy, że nauczyciele nie wrócą do szkół 1 września z powodu obawy przed epidemią koronawirusa. – Chcemy dla nich obowiązkowych testów – zapowiedział szef ZNP Sławomir Broniarz.
Gazeta Polska Codziennie, Broniarz znowu chce paraliżować szkoły, 19.08.2020.

W związku z decyzją rządu o stopniowym uruchamianiu przedszkoli, szkół, poradni psychologiczno-pedagogicznych, schronisk młodzieżowych i innych placówek organizujących zajęcia pozaszkolne, apelujemy o zapewnienie nauczycielom i pracownikom tych placówek dostępu do bezpłatnych i szybkich testów na obecność koronawirusa. Takie rozwiązanie zapewni większe bezpieczeństwo dzieciom, uczniom, nauczycielom i pracownikom 22 tys. placówek wychowania przedszkolnego, 14 tys. szkół podstawowych i placówek oświatowych - czytamy w apelu Związku Nauczycielstwa Polskiego do premiera Mateusza Morawieckiego.

Edukacja.dziennik.pl, ZNP apeluje o bezpłatne i szybkie testy na koronawirusa dla nauczycieli, 19.05.2020.

Podjmując decyzje o wprowadzeniu nowych obostrzeń związanych z epidemią, rząd pominął przedszkola i szkoły podstawowe – mówił w piątek szef ZNP Sławomir Broniarz. Wytknął też resortowi edukacji, że przez ostatnie 7 miesięcy nic nie zrobił, aby usprawnić edukację zdalną.

Serwisy.gazetaprawna.pl, ZNP: Podjmując decyzje związane z epidemią, rząd pominął przedszkola i szkoły podstawowe, 16.10.2020.

4. Ogólnopolski Związek Zawodowych Pielęgniarek i Położnych

Duża liczba publikacji dotyczących OZZ Pielęgniarek i Położnych związana była ze szczególnym znaczeniem służb medycznych w trakcie pandemii COVID-19. Aktywna w mediach była szczególnie przewodnicząca związku Krystyna Ptok, która poruszyła temat złej sytuacji służby zdrowia i złych warunków pracy pielęgniarek. Związek był przedstawiany zdecydowanie w neutralnym (176 publikacji) lub pozytywnym (14 publikacji) świetle. Odnotowano tylko 2 publikacje o wydźwięku negatywnym.

Jeśli dziś pacjenci skarżą się na opiekę pielęgniarek, mają rację. A będzie tylko gorzej. Jesteśmy wyczerpane psychicznie i fizycznie. Jest nas coraz mniej, a wiele koleżanek już dziś mówi o tym, że po pandemii odejdzie z zawodu. Trwają na stanowiskach pracy już tylko z szacunku do pacjenta - mówi Halina Peplińska, przewodnicząca Regionu Kujawsko-Pomorskiego Ogólnopolskiego Związku Pielęgniarek i Położnych.
Gazeta Wrocławska, Pielęgniarki padają jak muchy, 27.11.2020.

Pewne zaniepokojenie mediów było związane z ryzykiem spadku poziomu usług medycznych wynikającego ze strajków pielęgniarek i pozostawieniem pacjentów bez opieki.

„Kiedy jest prowadzony strajk, nigdy nie jest tak, że się kompletnie opuszcza tych pacjentów. Zawsze są pozostawieni pod opieką – czasami w zmniejszonej obsadzie. Na oddziałach intensywnej terapii, na oddziałach noworodkowych i wszędzie, gdzie życie pacjenta jest zagrożone, na pewno pielęgniarki będą” - mówiła w Radiu Zet sekretarz zarządu krajowego Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Pielęgniarek i Położnych Dorota Ronek, pytana o przebieg zapowiedzianego na poniedziałek strajku ostrzegawczego pielęgniarek i położnych.

Gazetaprawna.pl, Pielęgniarki rozpoczynają strajk ostrzegawczy. Chodzi o „ustawę Niedzielskiego”, 07.06.2021.

5. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych

Większość publikacji dotyczących OPZZ skupia się na działalności tego związku na rzecz pracowników. Jego wizerunek był neutralny, ukazały się tylko 2 dotyczące go publikacje o wydźwięku negatywnym, 15 pozytywnych i 111 neutralnych. Związek był kojarzony z manifestacjami i ochroną pracowników sektora publicznego.

Jak przekonuje OPZZ, „urzędnicy są wściekli, bo w czasie pandemii nie tylko nie otrzymali żadnych programów wsparcia - jak to miało miejsce w przypadku prywatnych przedsiębiorców, ale na dodatek nałożono na nich nowe obowiązki w ramach kolejnych tarcz antykryzysowych”.

Tvn24.pl, *Bez podwyżek w budżetówce. Związkowcy ostrzegają przed protestami*, 13.07.2021.

Działalność OPZZ była kojarzona w mediach także z protestami ulicznymi. Nie były one jednak zwykle przedstawiane w złym świetle - publikacje mają charakter czysto informacyjny, prezentują postulaty związkowców i w sposób neutralny informują o przebiegu demonstracji.

„Chcemy godnych wynagrodzeń”, „»Automaty« żądają godnej wypłaty”, „Tania siła robocza polskiej armii” - takie transparenty przynieśli ze sobą pracownicy sfery budżetowej, którzy w sobotę od godz. 11 pikietują przed Ministerstwem Rodziny Pracy i Polityki Społecznej. Organizatorem pikiety jest OPZZ.

Polsatnews.pl, *Warszawa. Protest pracowników budżetówki. „Żądamy sprawiedliwego wynagrodzenia - nie biedy”*, 09.10.2021.

W środę w południe przez centrum Warszawy przejdzie manifestacja pracowników sektora energetyczno-górniczego. Protest, jak zapowiadają inicjatorzy z Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych, dotyczy łamania przez rząd zasad współpracy ze związkowcami, łamania praw pracowniczych i niezrozumiałych restrukturyzacji poszczególnych zakładów pracy.

Warszawa.wyborcza.pl, *Protest związkowców w Warszawie. Niezadowoleni górnicy i energetycy przyjechali do premiera*, 09.06.2021.

Sobotnia demonstracja Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych (OPZZ) odbyła się pod hasłem „Polska potrzebuje wyższych płac!”. Demonstranci przeszli ulicami Warszawy z placu Trzech Krzyży przed Kancelarię Prezesa Rady Ministrów. Według organizatorów zgromadziło się tam około 20 tys. osób.

Gazetaprawna.pl, *Mamy dość pracy do śmierci. Tak wyglądała manifestacja OPZZ pod hasłem „Polska potrzebuje wyższych płac!” [ZDJĘCIA]*, 22.09.2018.

Media pisały także o działaniach OPZZ na rzecz całego społeczeństwa – podniesieniu płacy minimalnej i zmianie sposobu rozliczania 500+ oraz recenzowaniu prac rządu.

OPZZ negatywnie oceniło decyzję rządu o podniesieniu płacy minimalnej do 2250 zł w 2019 roku. „To zła decyzja, która stoi w sprzeczności z rządową Strategią na rzecz odpowiedzialnego rozwoju i utrudni jej realizację” - oświadczyła centrala związkowa.
manager.money.pl, *Płaca minimalna wyniesie 2250 zł. OPZZ krytykuje rząd, bo chciało co najmniej 2383 zł*, 12.09.2018.

W liście przesłanym do minister Elżbiety Rafalskiej związkowcy domagają się zwiększenia kryteriów dochodowych uprawniających do świadczenia i wprowadzenia rozwiązania „złotówka za złotówkę”.

Money.pl, 500+. OPZZ domaga się zmian w programie, 03.01.2019.

Według szefa OPZZ Jana Guza, wbrew zapowiedziom duża część rozwiązań zaproponowanych przez komisję jest wyjątkowo nieczytelna i skomplikowana. „Bilans zmian jest naszym zdaniem niekorzystny” - ocenił. OPZZ uważa, że niektóre propozycje komisji mogą zmarginalizować i osłabić związki zawodowe. „To prawo dla prawników, nie pracowników” - podkreślali podczas spotkania związkowcy.

Z kolei przewodniczący komisji, wiceminister rodziny, pracy i polityki społecznej Marcin Zieleniecki podkreślił, że propozycje nie są projektem ustawy. „Komisja kodyfikacyjna nie jest podmiotem, który jest wyposażony w prawo do zgłaszania inicjatywy ustawodawczej” - przypomniał.

Wnp.pl, OPZZ: projekt nowego kodeksu pracy zbyt skomplikowany, 28.03.2018.

6. Ogólnopolski Związek Zawodowy Lekarzy

Publikacje dotyczące Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Lekarzy miały w przytłaczającej większości wydźwięk neutralny. Odnotowano tylko 6 publikacji pozytywnych i żadnej negatywnej. Skupiały się one na wzroście wynagrodzeń lekarzy i poprawie funkcjonowania służby zdrowia. Ważkim tematem był czas pracy lekarzy i groźba wypowiedzenia przez nich klauzuli opt-out, która pozwala im pracować przez ponad 48 godzin w tygodniu.

Zarząd Krajowy OZZL wezwał lekarzy do pracy tylko na jednym etacie i wypowiedzenia klauzuli opt-out, na mocy której wyrazili oni zgodę na pracę powyżej 48 godzin tygodniowo. OZZL w ten sposób domaga się kompleksowej reformy publicznej ochrony zdrowia i zwiększenia jej finansowania.

Wadomosci.onet.pl, OZZL wzywa lekarzy do ograniczenia tygodniowego czasu pracy, 11.07.2019.

Ogólnopolski Związek Zawodowy Lekarzy wezwał w piątek lekarzy do wypowiedzenia klauzuli opt – out, czyli do wycofania zgody na pracę powyżej 48 godzin tygodniowo.

Serwisy.gazetaprawna.pl, Ogólnopolski Związek Zawodowy Lekarzy wzywa do wypowiedzenia klauzuli opt-out, 28.05.2021.

„Akcja Zdrowa Praca” to wyraz sprzeciwu lekarzy wobec pracy ponad normę i ponad siły. Do przyłączenia się do protestu wezwało medyków Porozumienie Rezydentów i Ogólnopolski Związek Zawodowy Lekarzy, przy wsparciu Naczelnej Izby Lekarskiej.

Nowa Trybuna Opolska, Lekarze nie chcą „zatyrać się na śmierć” i wzywają do protestu, 14.08.2018.

Kolejną kwestią sporną, szczególnie w perspektywie niedoboru personelu w służbie zdrowia, pozostawała nostryfikacja dyplomów i zatrudnienie lekarzy z zagranicy. OZZL zdecydowanie sprzeciwia się ułatwieniom w zatrudnianiu medyków spoza Unii Europejskiej.

Ogólnopolski Związek Zawodowy Lekarzy ocenił, że uchwalona przez Sejm ustawa ułatwiająca zatrudnianie lekarzy spoza UE jest „wysoce szkodliwa”. Zdaniem związku ustawa spowoduje „zwiększenie deficytu lekarzy w Polsce oraz widoczne obniżenie poziomu ich świadczeń”.

gazetaprawna.pl, OZZL: Ustawa ułatwiająca zatrudnianie lekarzy spoza UE jest „wysoce szkodliwa”, 01.12.2020.

Media informowały także o działaniach OZZL, które miały na celu poprawę funkcjonowania służby zdrowia. Związkowcy proponowali np. dofinansowanie służby zdrowia kosztem innych

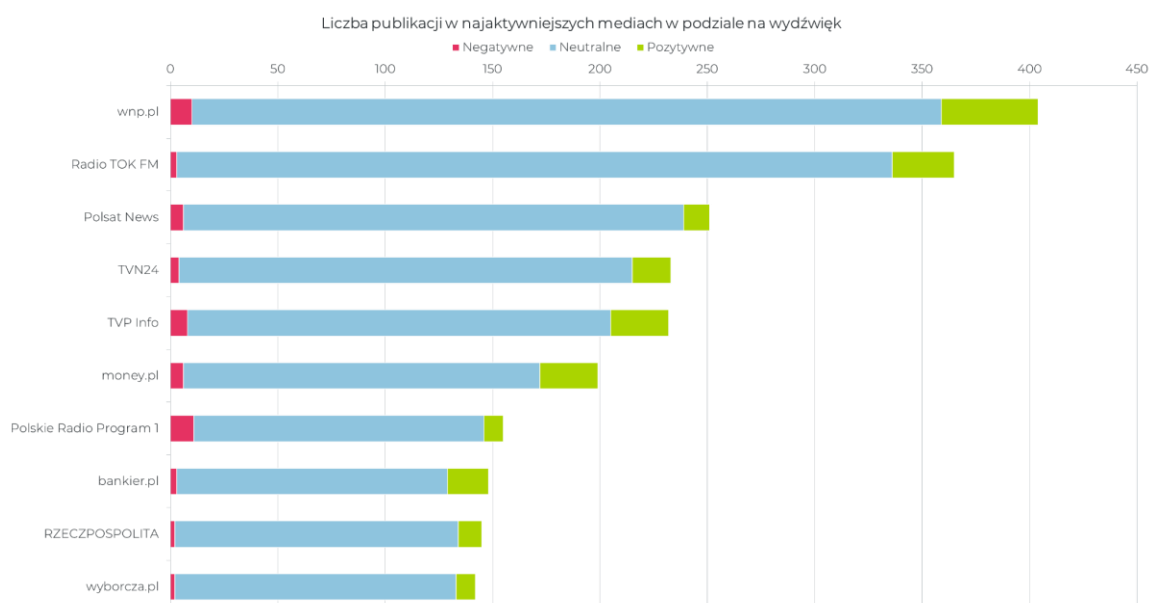
programów społecznych takich jak 500+ na pierwsze dziecko, 13. emerytura, czy brak podatku dla pracowników do 26. roku życia.

Ogólnopolski Związek Zawodowy Lekarzy i przynależne do niego Porozumienie Rezydentów szykują wielką manifestację w stolicy. Domagają się zaprzestania finansowania „nowej Piątki” PiS i przekazania środków na ochronę zdrowia. Twierdzą też, że zostali przez rząd oszukani w sprawie zwiększania nakładów na ochronę zdrowia z PKB. OZZL – powołując się na badania własne opinii publicznej oraz przeprowadzone na panelu Ariadna – wskazuje, że większość Polaków uważa, że pierwszym celem, który powinien być sfinansowany z budżetu państwa, jest likwidacja kolejek do leczenia. Jak podkreślają - cel ten „wygrywa” z każdym elementem „nowej piątki” PiS.
Money.pl, Protest medyków powraca. „Rząd nas oszukał”. W czerwcu wielka manifestacja, 01.05.2019.

Rozdział V – Nastawienie mediów do związków zawodowych oraz analiza językowa publikacji

1. Najaktywniejsze media w temacie związków zawodowych

Najwięcej publikacji dotyczących związków zawodowych pojawiło się na portalu Wnp.pl. Było to jedyne medium internetowe wśród najaktywniejszych ze zbadanych. Na 2. miejscu znalazło się Radio TOK FM, a za nim 3 największe telewizyjne programy informacyjne (Polsat News, TVN24 i TVP Info). Świadczy to o dużej roli jaką wciąż odgrywają radio i telewizja w kształtowaniu wizerunku polskich związków zawodowych. Warto zaznaczyć, że najaktywniejsza w temacie związków gazeta – „Rzeczpospolita” – znalazła się dopiero na 9. miejscu.

Źródło: Press Service, *Wizerunek Związków Zawodowych w Polsce Raport medialny styczeń 2018 – październik 2021.*

Ciekawych wniosków dostarcza analiza liczby publikacji dotyczących poszczególnych związków zawodowych, które ukazywały się w głównych mediach. WNP.pl, Radio TOK FM i TVP Info najczęściej publikowały informacje dotyczące *Solidarności*. W przypadku Polsatu News częściej wzmiankowany był Związek Nauczycielstwa Polskiego. W TVN24 sytuacja była

bliska remisu, 39 publikacji dotyczyło *Solidarności*, a 37 ZNP – była to także najwyższa liczba publikacji dotyczących tego związku wśród wszystkich mediów.

Najczęściej wzmiankujące media

Media	Solidarność	Związek Nauczycielstwa Polskiego	Ogólnopolski ZZ Pielęgniarek i Położnych	OPZZ	Ogólnopolski ZZ Lekarzy
wnp.pl	60	6	8	9	6
Radio TOK FM	69	16	17	15	14
Polsat News	23	31	17	8	8
TVN24	39	37	14	2	3
TVP Info	62	25	5	1	3

Źródło: Press Service, *Wizerunek Związków Zawodowych w Polsce Raport medialny styczeń 2018 – październik 2021*

a) Wnp.pl

Spośród zbadanych przez Press Service źródeł, najwięcej publikacji ukazało się na portalu Wnp.pl. Jest to portal poświęcony najważniejszym gałęziom przemysłu i biznesu: górnictwu, hutnictwu, energetyce, chemii i IT. Najwięcej spośród udostępnianych na nim publikacji dotyczyło *Solidarności*, która aktywnie działa w tych branżach. Większość miała wydźwięk neutralny (349), należy jednak zaznaczyć zdecydowaną przewagę liczby publikacji o wydźwięku pozytywnym (45) nad negatywnymi (10).

W publikacjach udostępnianych na portalu krytykowane były powiązania związków zawodowych z władzą. Cytowane były też wypowiedzi pracodawców, np. prezesa PLL LOT, który twierdził, że strajk, który odbywał się w kierowanej przez niego firmie był nielegalny.

„Zamiast tego mamy szemrane interesy przedstawicieli rządu z wybranymi związkami zawodowymi, prowadzone bez kamer, w zaciszu gabinetów, które nie wnoszą dla woj. śląskiego niczego nowego. Mamy nieodparte wrażenie, że ten cały plan dla górnictwa może skończyć się dokładnie tak samo, jak skończyły się kwestie zamykania stoków narciarskich: rząd obiecywał zupełnie co innego, a potem ludzie zostali po prostu oszukani” – ocenił Borys Budka.

Wnp.pl, Borys Budka: domagamy się konkretów ws. Śląska, a nie szemranych interesów ze związkami, 08.01.2021.

*Czwartek jest ósmym dniem strajku związków zawodowych w PLL LOT. Jego uczestnicy powstrzymują się od pracy, są to stewardesy i piloci. Spółka tłumaczy, że strajk jest nielegalny, a każdy odwołany rejs to dla LOT olbrzymie koszty.
Wnp.pl, LOT leasinguje samoloty razem z załogami, 25.10.2018.*

Istotna część publikacji o pozytywnym wydźwięku dotyczyła historii *Solidarności* i jej upamiętnienia oraz działań związków na rzecz utrzymania warunków pracy i gwarancji zatrudnienia. WNP.pl podkreśla również troskę związków o utrzymanie miejsc pracy w przemyśle i górnictwie.

Kiedy mówiłem ludziom o walce o niepodległość i obaleniu komunizmu, większość z nich łapała się za głowę, ponieważ uważała to za rzecz wręcz nieosiągalną. Ludzie prawie do końca, do lat 1987–1988, nie wierzyli, że jesteśmy w stanie to osiągnąć – mówi PAP Andrzej Kołodziej, działacz „Solidarności”, „Solidarności Walczącej”, sygnatariusz Porozumień Sierpniowych.

Wnp.pl, A. Kołodziej: ludzie prawie do końca, do lat 1987–1988, nie wierzyli w obalenie komuny, 31.08.2020.

Jak informuje śląsko-dąbrowska Solidarność, w katowickich spółkach Esab i Wiertła Baildon Solidarność podpisała porozumienia antykryzysowe z pracodawcami. W zamian za obniżenie wymiaru czasu pracy załoga zyskała gwarancje zatrudnienia na najbliższe miesiące.

Wnp.pl, Gwarancje zatrudnienia w Esabie i spółce Wiertła Baildon, 12.05.2020.

Trudna sytuacja w krajowym sektorze stalowym wymaga pilnej interwencji – ocenia śląsko-dąbrowska Solidarność. Zdaniem związkowców wygaszenie wielkiego pieca w Krakowie może być początkiem końca hutnictwa w Polsce, jeśli UE zdecyduje o neutralności klimatycznej do 2050 r.

Wnp.pl, Związkowcy apelują o interwencję w sektorze stalowym. "Początek końca hutnictwa w Polsce", 02.12.2019.

b) Radio TOK FM

W Radiu TOK FM wyemitowano tylko dwie, dotyczące związków, audycje o negatywnym wydźwięku. Znacznie więcej – 29 materiałów miało wydźwięk pozytywny, a zdecydowana większość (333) neutralny. Radio TOK FM poświęciło *Solidarności* najwięcej materiałów spośród wszystkich mediów, często poruszało też temat działań Ogólnopolskiego Porozumienia Związków Zawodowych. Radio wyróżniało się również pod kątem liczby audycji dotyczących Ogólnopolskiego Związku Pielęgniarek i Położnych.

Radio przedstawiało zatem związki zawodowe przede wszystkim w pozytywnym lub neutralnym sensie. Chwalone były związki pielęgniarek i lekarzy, w a w audycjach podkreślano zasadność postulatów związkowców w zakresie poprawy funkcjonowania służby zdrowia.

Na terenie gliwickiej fabryki Opla powstaje nowe zakład, który ma produkować samochody dostawcze. Konflikt dotyczy zasad przeniesienia pracowników do nowej spółki. Oba podmioty mają tego samego właściciela i prezesa zarządu. Według związkowców nowa spółka została powołana po to by obejść prawo, zmniejszyć zatrudnienie i obniżyć koszty. Mówią, że pracownicy muszą zwolnić się ze starego zakładu, tracąc w ten sposób dotychczasowe warunki pracy i płacy oraz ciągłość zatrudnienia. W nowej firmie pracodawca wprowadził jednostronnie regulamin pracy zgodnie, z którym pracownicy mają

pracować 7 dni w tygodniu po 12 godzin dziennie bez żadnych dodatków za nadgodziny.
Radio TOK FM, *Wiadomości* 19:03, 13.12.2019

Pojawiły się jednak także audycje o wydźwięku negatywnym, które skupiały się na dwóch kwestiach – powiązaniach *Solidarności* z władzami i postulatach związków działających w branży górniczej.

Emerytury stażowe nie staną się kością niezgody między Solidarnością i Pałacem Prezydenckim zapewnia szef związku z zawodowego. Piotr Duda nie widzi problemów w wycofaniu się prezydenta z tej przedwyborczej obietnicy z poprzedniej kampanii.
Radio TOK FM, *Wiadomości* 16:05, 27.02.2020

Karolina Baca Pogorzelska (dziennikarka portalu BiznesAlert.pl): *Związkowcy jak zawsze muszą pokazać, że są potrzebni, bo wiadomo, że każda kopalnia to też są etaty związkowe, więc w ich interesie jest również ochrona tych kopalń, a nie tylko ochrona miejsc pracy. Niemniej jednak dziwi mnie ich postawa, bo po raz pierwszy usłyszeli jakieś w miarę konkretne rozwiązania (...). Mimo wszystko tupią nogą jak zwykle i używają niesamowitych porównań. Półtora miesiące temu słyszeliśmy, że jak zacznie się zamykanie kopalń to będzie kolejne Powstanie Śląskie dzisiaj słyszymy o tym, że zamknięcie kopalń to będzie bomba atomowa dla Śląska. Ludzie opamiętajcie się, bo to naprawdę duża przesada.*
Radio TOK FM, *Popołudnie Radia TOK FM*, 11.09.2020.

c) Telewizje informacyjne

W trzech głównych telewizjach informacyjnych (Polsat News, TVN24, TVP Info) wizerunek związków był neutralny. Media te publikowały niewiele informacji o wydźwięku negatywnym i pozytywnym. Najbardziej wyrazisty przekaz budowało TVP Info, na antenie, którego ukazało się najmniej materiałów neutralnych i najwięcej negatywnych oraz pozytywnych. Informacyjny charakter częściej miały materiały TVN24 i Polsatu News.

medium	negatywne	neutralne	pozytywne	razem
Polsat News	6	233	12	251
TVN 24	4	211	18	238
TVP Info	8	197	27	232

Źródło: Press Service, *Wizerunek Związków Zawodowych w Polsce Raport medialny styczeń 2018 – październik 2021*

Premier i minister edukacji apelują do związkowców by nie organizowali strajku nauczycieli. Miałby się on rozpocząć 8 kwietnia, czyli tuż przed egzaminem gimnazjalnym. Pensje nauczycieli rosną, po 5 latach ich zamrożenia, ale związkowcy domagają się większych podwyżek. (...) Zgodnie z zapisami w budżecie państwa płace nauczycieli były zamrożone przez 5 lat, do 2016 roku. Od 2016 roku rośnie średnia pensja najlepiej uposażonych nauczycieli dyplomowanych. (...) Od 1 września po raz kolejny wzrosną wynagrodzenia nauczycieli stażystów, kontraktowych, mianowanych i dyplomowanych. Nauczyciel rozpoczynający pracę otrzyma we wrześniu każdego roku stażu 1000 zł na start. Sławomir Broniarz, prezes Związku Nauczycielstwa Polskiego, dane ministerstwa ignoruje. Często za to pokazuje się w towarzystwie liderów opozycji.

TVP Info, *Wiadomości* 8:03, 06.03.2019.

Wynagrodzenie około 22 tysięcy młodych nauczycieli wyniesie od września 2800 złotych brutto, czyli tyle, ile przyszłoroczna pensja minimalna. – I to prawdopodobnie ostatnie podwyżki na lata, czy to nie przerażające? – pyta Sławomir Broniarz, prezes Związku Nauczycielstwa Polskiego. ZNP podobnie jak NSZZ "Solidarność" oczekuje pilnych zmian w systemie płac.

TVN24, *Pensje nauczycieli po podwyżkach „przerażające”. Związkowcy grożą rządowi „radykalnymi” metodami*, 19.08.2020.

W Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog” w Warszawie w poniedziałek rozpoczęły się rozmowy płacowe. Do udziału w nich minister edukacji narodowej Anna Zalewska zaprosiła wszystkie nauczycielskie związki zawodowe. W spotkaniu uczestniczą przedstawiciele ZNP, FZZ i oświatowej „S”.

Polsat News, *Nauczyciele zaprosili premiera, minister zaprosiła nauczycieli. Rozmowy o podwyżkach w oświacie*, 07.01.2019

2. Czy media stają po czyjejs stronie?

a) Polityczne powiązania polskich związków zawodowych

Polskie związki zawodowe nie są organizacjami apolitycznymi. Powiązania polityczne były zupełnie oczywiste w przypadku największych organizacji związkowych – *Solidarności* i OPZZ, które powstały jeszcze w latach 80. *Solidarność* założono jako ruch działający na rzecz poprawy warunków pracy robotników, który sformułował następnie postulaty polityczne i zaczął sprzeciwiać się rządowi Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. W 1997 r. *Solidarność* wygrała wybory parlamentarne i jako Akcja Wyborcza *Solidarność* utworzyła prawicowy koalicyjny rząd z Unią Wolności. Po drugiej stronie politycznej barykady stał lewicowy OPZZ, który powstał w 1984 r. i był silnie podporządkowany ówczesnym władzom⁹. Po zmianie systemu panującego w Polsce, OPZZ w latach 1991-1997 tworzył koalicję z Sojuszem Lewicy Demokratycznej i wprowadził swoich przedstawicieli do Sejmu.

Powiązaniem związków zawodowych z partiami politycznymi zajmuje się w swojej pracy badawczej prof. Juliusz Gardawski ze Szkoły Głównej Handlowej, który w 2009 r., określił ich usytuowanie na scenie politycznej – *OPZZ zajmuje pozycje od skrajnej lewicy do centrum włącznie, „Solidarność” od skrajnej prawicy do centrum włącznie. Forum Związków Zawodowych lokuje się bliżej prawej strony, bliżej więc „Solidarności” niż lewej strony i OPZZ, natomiast pozostałe związki są bliższe orientacji lewicowej. (...) Solidarność jest głównie ostoją PiS, OPZZ jest ostoją SLD i częściowo PO, Forum (Związków Zawodowych - przyp.*

⁹ J. Gardawski, *Związki Zawodowe na Rozdrożu*, Warszawa 2001, s. 154-156.

red.) zaś jest ostoją PO¹⁰. Powyższe powiązania wciąż pozostają aktualne, choć w ostatnich latach wyraźnie osłabły, a przynajmniej nie są wprost formułowane przez związkowców.

Po negatywnych doświadczeniach z lat 90., związanych z udziałem związkowców w sprawowaniu władzy, powiązania polityczne stały się przedmiotem ostrej krytyki i zdecydowanie negatywnie odbijają się na wizerunku związków. Osią sporu w mniejszym stopniu są dziś prawicowe lub lewicowe wizje reform postulowanych przez związki zawodowe, a na pierwszy plan wysuwają się zarzuty o podporządkowanie rządzącym lub opozycji. W badanych latach miała miejsce fundamentalna zmiana w sporze politycznym dotyczącym związków zawodowych. Lewicowy OPZZ jako głównego i tradycyjnego przeciwnika prawicowej *Solidarności*, zastąpił znacznie aktywniejszy ZNP oskarżany o podporządkowanie opozycji.

b) Stosunek mediów prorządowych i liberalnych do związków zawodowych

W bazie mediów przebadanych przez Press Service wskazać można tytuły przyjaźnie nastawione wobec obozu władzy takie jak: Gazeta Polska, Sieci Prawdy, Do Rzeczy, Niezależna.pl czy TVP Info oraz te, którą są uznawane za sprzyjające opozycji: Gazeta Wyborcza, Onet, Newsweek czy TVN24.

W ich narracjach występowały wyraźnie różnice dotyczące wybranych tematów z zakresu związków zawodowych. Głównym z nich był stosunek do *Solidarności* i Związku Nauczycielstwa Polskiego. Przedstawiciele rządu i powiązanych z nim mediów aktywnie krytykowali poczynania ZNP, upatrując w nich związków z opozycją i działania na szkodę dzieci. Media liberalne i politycy opozycji wskazywały z kolei na związki kierowanej przez Piotra Dudę *Solidarności* z rządem i działanie na szkodę pracowników.

W przypadku innych tematów brak było tak jasnego podziału, a niektóre zagadnienia przedstawiane są podobnie. Za przykład mogą posłużyć opisywane już historyczne dokonania *Solidarności*, ale także protesty pielęgniarek, które zwykle są przedstawiane w neutralnym lub pozytywnym świetle, niezależnie od profilu politycznego mediów.

Media liberalne

W Częstochowie 25-26 października zbiera się Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ „Solidarność” (...) Czy jednak taki zjazd ma sens? Czy nie lepiej, aby półmilionowy związek zorganizował wspólne obrady z Prawem i Sprawiedliwością? Byłoby i taniej, i uczciwiej. Bo dziś „Solidarność” i partia rządząca to właściwie jeden organizm, którego bazy członkowskie, członkowie wzajemnie się wspierają i przenikają. Właściwie trudno nadażyć, czy ktoś jest jeszcze związkowcem, czy już członkiem rządu i politykiem PiS.
Gazeta Wyborcza, Związek Zawodowy Przyjaciół PiS, 25.10.2018.

Krzysztof Łoziński był gościem Bartosza Węglarczyka w programie „Onet Opinie”, gdzie wypowiedział się między innymi na temat „Solidarności”. – Uważam, że ta dzisiejsza „Solidarność”, a przynajmniej jej kierownictwo, to jest jakaś generalna pomyłka. Oni zapomnieli, że mieli być związkiem zawodowym, a nie przybudówką partii politycznej – powiedział przewodniczący Komitetu Obrony Demokracji (...).

Wiadomosci.onet.pl, Krzysztof Łoziński: "Solidarność" zapomniała, że miała być związkiem zawodowym, a nie przybudówką partii, 26.01.2018.

¹⁰ J. Gardawski, *Dialog Społeczny w Polsce. Teoria, historia, praktyka*, Warszawa 2009, s. 336-337.

Media pro-rządowe

– To jest część większego zjawiska – tzn. tego, że komunistom nie zabrano zagrabionego majątku, dzięki czemu organizacje takie jak ZNP prosperują, bo mają liczne hotele, budynki i z tego wynajmu żyją. Z tego pan Broniarz może brać wysoką pensję – komentuje Ziemkiewicz. W poniedziałek odbyła się kolejna tura rozmów przedstawicieli związków nauczycielskich z rządem, jednak wciąż nie osiągnięto porozumienia. Kolejne rozmowy zaplanowano na 1 kwietnia.

Dorzeczy.pl, Ziemkiewicz: Broniarz jest postacią polityczną. ZNP jest związkiem politycznym, 26.03.2019.

Na Twitterze internauci przypomnieli fragment nagrania z Rady Krajowej PO, która odbyła się w Warszawie w styczniu 2017 r. Jedno z przemówień wygłosił przewodniczący Związku Nauczycielstwa Polskiego Sławomir Broniarz, który dziś zapewnia, że strajk nauczycieli nie ma podłoża politycznego. – Kochany panie Grzegorzu, dziękuję za zaproszenie – rozpoczął przewodniczący ZNP, kierując swoje słowa do lidera PO Grzegorza Schetyny.

Tvp.info, „Kochany panie Grzegorzu”. Internauci przypomnieli wystąpienie Broniarza na konwencji PO, 08.04.2019.

Na razie największym zwolennikiem strajku jest sam Broniarz, który w radiu RMF FM zapowiedział, że wszystko jest możliwe (...) Wygląda więc na to, że rację ma Ryszard Proksa, szef nauczycielskiej Solidarności, gdy twierdzi, że nastroje prostrajkowe mocno osłabły. Nie zmienia to jednak tego, że protest może być politycznie na rękę środowiskom niechętnym rządowi.

Sieci Prawdy, Broniarz chce strajku, a nauczyciele?, 02.09.2019.

3. Analiza językowa publikacji

Przeprowadzona analiza języka publikacji dotyczących związków zawodowych potwierdza wnioski i spostrzeżenia naukowców, którzy już badali ten temat. Wspomina o nim w swoim artykule dr Karolina Ziolo-Pużuk¹¹, która pisze m.in. o wykorzystaniu typowych zbitek słownych łączonych z działaniami związków. W analizowanych przez nią materiałach w połączeniu ze słowem związku pojawiają się czasowniki takie jak *związki domagają się, mają dość, żądają, apelują, protestują, krytykują, obarczają winą, alarmują, postulują, zwracają uwagę*. Wykorzystanie sformułowań wskazujących na zdecydowane działanie jest powszechne także w materiale analizowanym w niniejszym raporcie. Świadczy to o budowie wizerunku związków zawodowych jako organizacji aktywnych, które jasno formułują swoje postulaty. Niesie to jednak ze sobą ryzyko oskarżeń o roszczeniowość.

*Ublżanie, poniżanie podwładnych, wywieranie psychicznej presji, zastraszanie i represyjne formy zarządzania - to zarzuty wobec kilku osób z kierownictwa fabryki. Związki zawodowe **zażądały** od władz zakładu działań antymobbingowych.*

Radom.wyborcza.pl, Mobbing w Fabryce Broni w Radomiu? Związki zawodowe alarmują zarząd, 26.03.2021.

*Przedstawiciele związków zawodowych od dawna **alarmują**, że braki kadrowe przekładają się też na spowolnienie pracy sądów. Ponieważ wcześniejsze formy protestu nie odnosiły oczekiwanych skutków, pracownicy sądów od tygodnia stosują bardziej **radykałną** formę – pójście na L4.*

Serwisy.gazetaprawna.pl, Mobbing w Fabryce Broni w Radomiu? Związki zawodowe alarmują zarząd, 26.03.2021.

¹¹ K. Ziolo-Pużuk, *Niezniszczalna siła stereotypu. Obraz związków zawodowych w mediach na przykładzie relacji z demonstracji 22 września 2018 roku*, „Prakseologia”, nr 161, 2019.

Trwa akcja protestacyjna w Bielsko-Bialskim Ośrodku Sportu i Rekreacji. Na obiektach sportowych administrowanych przez BBOSiR rozwieszono zostały flagi "Solidarności" oraz banery informujące o akcji protestacyjnej. Związki zawodowe **domagają się 500 zł netto podwyżki**.

Dziennik Zachodni, W BBOSiR żądają podwyżek. Akcja protestacyjna trwa, 04.11.2019.

W publikacjach zbadanych przez Press Service mieliśmy do czynienia z metaforami wojennymi, które pojawiają się m.in. w publikacjach dotyczących aktywności Związku Nauczycielstwa Polskiego. Dr Leszek Zaborowski z wydziału Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego, odwołując się do trzech rodzajów metaforyzacji w mediach sformułowanych przez Radosława Sojaka¹² pisze, że częste używanie metafor takich jak „wojna”, „zwycięstwo”, „atak” czy „obrona” sugeruje, że kontrowersja jest grą o sumie zerowej. Innymi słowy, przedstawia się ją jako morderczą walkę, a nie przyjmującą różne formy próbę uzgodnienia pozostających w sprzeczności wartości czy interesów”. Wykorzystanie metafor wojennych buduje wizerunek związków zawodowych jako organizacji funkcjonujących w atmosferze konfliktu.

TVP Info, 26.04.2019

Od 2800 do 4046 zł brutto minimalnie zarabiają nauczyciele w Polsce. Związki zawodowe **walczą** o podwyżki albo o uzależnienie stawek za wynagrodzenie od minimalnej lub średniej krajowej.

bankier.pl, Wynagrodzenia nauczycieli. Związki zawodowe nadal walczą o podwyżki, 06.05.2021.

Clausewitz mawiał: **chcesz pokoju, szukaj się do wojny**. My dzisiaj mówimy wyraźnie: **zwieramy szeregi**, motywujemy ludzi byśmy się nie dali zastraszyć i podzielić. Dla mnie

¹² L. Zaborowski, Krytyka metaforą podszyta? Obraz Ogólnopolskich Dni Protestu na łamach tygodników „Newsweek Polska” oraz „Polityka”, „Media – Kultura – Komunikacja Społeczna” 12/3, s. 33.

*niebawą satysfakcją jest to, że do strajku dołączają się przedstawiciele „Solidarności”, chociaż w komunikacie na ich stronie czytamy, że strona rządowa nieformalnie prosiła ich o to, by nie wchodzili w **alianse** z innymi związkami zawodowymi. Jesteśmy gotowi także na brak tego porozumienia. Mam nadzieję na to, że ten problem zostanie rozwiązany, ale też to nie jest coś nad czym zastanawiamy się codziennie.*

Wiadomosci.onet.pl, *Szef Związku Nauczycielstwa Polskiego: szykujemy się na wojnę w obronie uczniów i szkoły [WYWIAD]*, 09.03.2019.

*Po tym, jak podwyżki **wywalczyli** sobie związkowcy z Polskiej Grupy Górniczej, górnicy z pozostałych spółek nabrali śmiałości. Wzrost płac zapowiedział już KGHM, następna w kolejce jest Bogdanka.*

Money.pl, *Górnicy dostaną podwyżki. Kolejne spółki walczą o pieniądze*, 27.02.2020.

Drugi rodzaj metaforyzacji, który występował w analizowanych publikacjach odwołuje się do patologii medycznych. Został już opisany przez dr. Leszka Zaborowskiego, który pisze, że charakteryzuje się on określaniem danych poglądów jako szaleństwa czy sugerowaniu złego stanu zdrowia psychicznego formułującej je osoby. W ten sposób podważa się jej podstawowe kompetencje do uczestniczenia w debacie¹³.

*Górnicy powinni być dobrze opłacani. Ale to wszystko wymaga wyważonych negocjacji z zarządem i myślenia do przodu, bo nie wiadomo, jak ceny węgla będą się kształtować za dwa lub trzy lata. Nie mówiąc już o dłuższej perspektywie. Niestety, związki zawodowe działające w Polskiej Grupie Górniczej **charakteryzują się obecnie „niemyśleniem”**. Padają ультимatywne żądania w myśl zasady: niech się dzieje wola nieba. Pytanie tylko, czy ktoś uwzględni tego konsekwencje, kiedy dojdzie do obniżenia cen węgla.*

Wnp.pl, *Prof. Barczak: Podwyżki dla górników są zupełnie nieuzasadnione*, 22.03.2018.

W analizowanych materiałach pojawiła się także publikacja, której celem było ośmieszenie i odczłowieczenie adwersarzy – w tym przypadku nauczycieli. Dr Leszek Zaborowski twierdzi, że wykorzystanie metafor zwierzęcych ma na celu sprowadzenie przeciwnika do roli istoty niższego rzędu¹⁴.

Nauczyciel-krowa śpiewający protestacyjne piosenki, to nie jedyny przykład ekstrawaganckich środków, jakimi posługują się strajkujący. Od kilku dni do sieci trafiają kolejne nagrania piosenek wykonywanych przez protestujących nauczycieli.

„Są tacy, to nie żart, dla których jesteś wart, mniej niż krowaaa, mniej niż krowaaa o o o o o mniej niż krowaaa, mniej niż krowaaaa” – śpiewają strajkujący w Zielonej Górze.

Dorzeczy.pl, *Strajk się zaostrza. Nauczyciel przebrał się za krowę i muczał. Zobacz nagranie*, 12.04.2019.

¹³ *Ibidem.*

¹⁴ L. Zaborowski, *Op. Cit.*